

אהר מוועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

שיעורים בספה"ק אור החיים הק'
מכ"ק מרן האדמו"ר שליט"א [313]

אמרי קודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א [311] דברות
קודש משנים עברו [34] הרה"צ ר' מנחם מנדל
גולד שליט"א אב"ד לובלין פרשת השבוע [1] מדור
הניגונים [7] הרה"ג ר' נח גולדברג משב"ק כ"ק
מרן אדמו"ר שליט"א - עובדות וסיפורי צדיקים
מתלמידי הבעש"ט [437] שיעורים בספר אור החיים
ואלשיך הקדוש - הרה"ג ר' אלימלך שטמר [434]
הרה"ג ר' יוסף חיים גרינולד - פרשת השבוע [435]
הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי - הלכות [436]

מולד חודש אדר א': כליל שב"ק בשעה 9:29 ו-5 חלקים - ראש חודש בימים שישי ושב"ק

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אמרי קודש

פרשת יתרו תשע"ז

להשי"ת על ששמר עליו מהשפעתם של בני
מדין, ורק לאחר שהודה על הנס שהציל את
חיינו ברוחניות, רק אז יכול היה להודות גם
על הצלתו הגשמית מחרב פרעה, עכ"ד.
ולפי זה תתיישב היטב גם הקושיה השנייה
שהוזכרה לעיל, מדוע אצל גרשום לא הוזכר
גם נס ההצלה שהצילו ה' מארץ נכריה, אך
העניין הוא כי באמרו 'כי גר הייתי בארץ
נכריה' לא נתכוון משה לקונן על הקושי
והסבל שהיו מנת חלקו במדין, כי אם להיפך,
בדבריו אלו נתן שבח והודיה לבוראו על הנס
הגדול שאירע לו 'כי גר הייתי בארץ נכריה',
על שהצליח להתגורר במשך תקופה בשכנות
אנשים כאלו, ולמרות זאת חש תמיד כגר
אצלם ובזכות כך לא למד ממעשיהם, ולזכר
הנס הזה קרא לבנו 'גרשם'.

חינוך והוראה לדורות

אכן, הקושיה הראשונה, שהקשו הראשונים
מדוע לא נאמר 'כי אמר' אצל אליעזר, עדיין
אינה מיושבת. ונראה להוסיף נדבך נוסף
על הדברים האמורים, בהקדם דברי כ"ק
אאמו"ר ז"ל שהיה מרגלא בפומיה לפרש
את לשון הפסוק (דברים כט, כח) 'הנסתרות לה'
אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו וגו', שלעולם
יש לו לאדם לעשות את מעשה התורה
והמצוות בהצנע לכת, הרחק מעיני הרואים
וללא כל פרסום.

במה דברים אמורים, כשמדובר בעבודת
ה' הפרטית שלו, אבל בדברים הנוגעים
לחינוך הבנים אז אדרבה, על האדם לפרסם
בכוונה תחילה את עבודתו, ללמוד ולהתפלל
ולקיים מצוות בריש גלי, על מנת להעניק
דוגמה לבניו כי זה הדרך אשר ילכו בה,
וממנו יראו וכן יעשו, וזהו שנאמר 'הנסתרות
לה' אלוקינו', דברים הנוגעים לה' אלוקינו
יהיו בבחי' 'הנסתרות', אך דבר שהוא 'לנו
ולבנינו' צריך שיהיה בחינת 'הנגלות'.

לאחר זמן בא שוב החסיד להרה"ק מבעלזא,
ושוב כבר לא אמר לו דבר אודות מקום
מגוריו כבתחילה. שאלו הרה"ק מבעלזא ומה
עם השכנים בברלין, השיב לו החסיד שכבר
ב"ה הורגל לשכניו ושוב אינו חש שם כגר וזר,
מיד ציוהו הרה"ק מבעלזא לעקור מברלין
ולעבור להתגורר בין אנשים יראים ושלמים,
באומרו שכל זמן שהרגיש זר ומנוכר אזי
מובטח היה שלא ילמד ממעשיהם הרעים של
שכניו, אך כעת שהורגל לסביבתו ונעשה
כתושב ביניהם, יש לחשוש שמא ילמד
חלילה ממעשי שכניו.

ולפי זה ביאר אאמו"ר ז"ל את העניין, דהנה
בעיני הצדיקים כל חשיבות וערך החיים עלי
אדמות היא משום שניתן לעבוד בהם את
ה', ללכת בדרכיו ולשמור מצוותיו. לעומת
זאת, חיים שאינם מתנהלים כרצון ה', לאור
התורה וההלכה, חיים כאלו אינם נחשבים
בעיני הצדיקים למאומה, שהרי אלו חיים
חסרי כל ערך ומשמעות.

ועל כן אילו לא היה זוכה משה רבנו להישמר
משכניו בארץ מדין, אם לא היה חש כ'גר
בארץ נכריה' וחלילה וחס היה מושפע
ממעשיהם ומתערה ביניהם, כי אז לא הייתה
כל סיבה להודות על הצלתו גרידא מחרב
פרעה, כי מה שייך להודות על חיים שאין
בהם ממש, חיים שאינם עדיפים במאומה על
המוות.

נמצא שמה שהרגיש 'כי גר הייתי בארץ
נכריה', היה עבורו באמת נס והצלה גדולה,
שעל ידי זה נשמר מהשפעתם הקלוקלת
של שכניו ולא למד מהם. ולא זו בלבד אלא
שהנס הזה העניק משמעות לנס הראשון,
להצלתו מחרב פרעה, כי רק לאחר שיצא
ממדין ללא פגע בנפשו ונשמתו, התברר
שההצלה הגשמית מחרב פרעה אכן הייתה
כדאית ויש להודות ולהלל עליה.

ולכן קרא משה רבנו לבנו הראשון 'גרשום' כי
גר הייתי בארץ נכריה, ובכך הביע את תודתו

אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ
נכריה, ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי
ויצילני מחרב פרעה. הראשונים, הרמב"ן, וכן
הוא באור החיים הק', כבר דקדקו בהבדל
הלשון בפסוק זה, שאצל גרשום כתיב 'כי
אמר', היינו שמשה רבנו אמר הטעם שקראו
בשם זה, ואילו אצל אליעזר לא נאמר 'כי
אמר'.

ועוד הקשו מדוע אצל גרשום הוזכרה רק
הצרה כשלעצמה, כי גר הייתי בארץ נכריה,
מבלי להזכיר ולתת תודה להשי"ת שהצילו
לבסוף מקושי זה, ואילו אצל אליעזר הזכיר
בפירוש 'יצילני מחרב פרעה'.

ונראה לתרץ בהקדם דברי כ"ק אאמו"ר ז"ל
שהקשה עוד בפסוק זה, דהנה לכאורה היה
צריך משה לקרוא לבנו הראשון אליעזר,
שהרי נס ההצלה מחרב פרעה התרחש קודם
להא ד'גר הייתי בארץ נכריה', שזה היה
בארץ מדין אליה הגיע לאחר שברח ממצרים,
וממילא תמוה, ואף האוה"ח הקדוש מקשה
כן, מדוע קרא משה רבנו לבנו הראשון על
שם הנס השני.

גר הייתי בארץ נכריה

וביאר אאמו"ר ז"ל בהקדם מעשה שהיה אצל
הרה"ק ר' ישכר דב מבעלזא זי"ע, אשר שלח
את אחד מחסידיו להתגורר בברלין. באותה
העת פשט נגע ההשכלה בברלין והאנשים
שהתגוררו בשכנותו של אותו חסיד לא
התנהגו על פי דרך התורה, בעקבות כך חש
החסיד תמיד כגר וזר בסביבתו, ובכל נסיעה
שנסע להרה"ק מבעלזא התאונן לפניו על
תחושתו, ובקש הסכמתו לעזוב את ברלין
ולשוב למקומו הראשון. אך הרה"ק מבעלזא
לא הניחו לצאת את ברלין.

וביסוד זה תתיישב היטב הקושיה הראשונה, יש לומר שמשנה רבנו קרא לבנו הראשון 'גרשם' כהוראה ותזכורת תמידית לבניו, שיידעו שאם ביום מן הימים יאלצו להתגורר בסביבה שאינה טובה, בין עובדי אלילים וכדומה, תמיד יראו עצמם כגרים זרים, ובשום אופן לא יתקרבו אליהם. ועל כן אצל גרשום כתוב 'כי אמר', היינו שמשנה אמר והסביר לבניו מה טעם קרא לו בשם זה, כיון שהיה בזה עניין של חינוך והוראה לדורות שיש לפרסמו, בבחינת 'הנגלות לנו ולבנינו', אבל אצל אליעזר לא היה שייך עניין זה.

השפלת, את המלך הנכבד היושב בכבודו של עולם. ואכן זו הייתה כוונת המלך לגרום לו להתחרט על מעשיו עד סוף ימיו. ועל פי זה פירש הבעש"ט הק' את הפסוק 'קל נקמות ה', דהנה ה' הוא שם של מידת הרחמים, רמז שנקמתו של הקב"ה כביכול היא על ידי מידת הרחמים ולא במידת הדין, הקב"ה משלם לחוטאיו בכך שהוא מראה להם את גדולתו וטובו, מתוך כך מכיר החוטא במעשיו הרעים ומתחרט עליהם בכל מאודו.

דברים המחיים את הנפש

והנה מצינו שעם ישראל בצאתו ממצרים היה שקוע במ"ט שערי טומאה, עד שאמרו בעת קריעת ים סוף 'הללו עובדי עבודה זרה והללו עובדי עבודה זרה'. אכן אצל הנשים מצינו שהיו בדרגה גבוהה יותר בצאתם ממצרים, ולא נשתקעו עד כדי כך בזוהמת מצרים, כדאיתא 'בזכות נשים צדקניות נגאלו אבותינו ממצרים',

ולפי כל זה יבואר הפסוק היטב, אכן דבריו של משה רבנו לא כללו דברים הקשים כגידין כי אם דברי פיוס וקירוב כאמור, אלא שעבור האנשים שעד לא מכבר שטופים היו בעבודת גילולים, באוזניהם נשמעו הדברים קשין כגידין, וככל שהבינו יותר ויותר את קרבת אלוקים ואהבתו אליהם, כך גבר צערם בליבם על שציערו את קונם, כאותו בן כפר שהכיר במעלת מלכו. אבל הנשים שלא חטאו כמוהם, באוזניהם נשמעו הדברים כפי שאכן נאמרו, בלשון רכה, דברים המחיים את הנפש.

ליל שב"ק פרשת יתרו תשע"ז בית שמש

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה וגו' (יח). א. הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע הביא בשם זקה"ק הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע שאמרו על זה הפסוק בזה"ל, 'אלע האבן געהערט אבער יתרו האט דערהערט' עכלה"ק. וביאר הרה"ק מאוסטרובצא עומק כוונתו, דהנה כאשר האדם שומר גופו ואבריו כדבעי, אז כל איבר וחוש שלו הוא בשלימותו, ומאידך אם ח"ו אינו שומרם כדבעי, אזי איבריו פגומים.

והנה איתא (סוטה, יא.) שלושה היו באותה עצה (של הבה נתחכמה לו, רש"י שם) יתרו איוב ובלעם, בלעם שיעץ העצה נהרג בחרב, איוב ששתק קיבל ייסורים ויתרו שברח זכה שמבני בניו יישבו בלשכת הגזית. ומהו באמת החילוק בין איוב ששתק ליתרו שברח, העניין הוא שאיוב שנשאר שם שמע באוזניו את העצה הרעה מתקבלת, אבל יתרו שברח שמר בזה על אוזניו וחוש שמיעתו שלא יפגמו משמועה רעה.

ומטעם זה אף שכולם שמעו קריעת ים סוף, כמו שכתוב 'שמעו עמים ירגזון' (שמות טו, יד) אעפ"כ לא נכנס הדבר באזניהם כל כך, להתפעל ולבוא להתגייר מתוך זה, רק יתרו מאחר ששמר אוזניו מרע, זכה שנתפעל בשמיעת אזניו שמועה טובה ובא להתגייר, ועל כן 'אלע האבן געהערט אבער יתרו האט דערהערט' עכד"ק.

והנה כעין זה כבר כתב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע (נועם אלימלך, יתרו) וז"ל, 'כי מי שיש לו לב אטום ומטומטם מעוונותיו אין מכיר בנס, ולא יבין כלל להשגיח על גדולת הבורא ית' ורוממותו, עכ"ל.

בחודש השלישי לצאת בני ישראל ממצרים וגו'. המעשה ידוע מהרה"ק רבי חיים דוד דוקטור זי"ע (שהיום היה היארצייט שלו) שזקה"ק הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע החזירו בתשובה והתפרסם כאחד מצדיקי הדור. בעת שהיה אצל הרר"ד וגמר בנפשו להתקרב לתשובה, מיד החל הרר"ד לדבר עמו דברים גבוהים מאד בעבודת ה'.

התפלא ר' חיים דוד היאך הוא מדבר עמו בעניינים גבוהים כאלו, והרי זה עתה היה שקוע במצב רוחני ירוד כל כך, ועדיין לא תיקן כל זאת, ואיך יוכל לעסוק כבר בעניינים נעלים כאלו.

אמר לו הרר"ד דע לך שגם אצל בני ישראל במצרים היה כך, הם הרי היו שקועים במ"ט שערי טומאה ועבדו רח"ל עבודה זרה, וכשנצטוו מפי הגבורה להקריב קרבן פסח, נשברה רוחם בקרבם, שהרי עד כה היו עובדי עבודה זרה וכיצד ירהיבו עוז לעלות בקודש ולהקריב קרבן פסח.

אמר להם השי"ת 'משכו וקחו וכו' ושחטו הפסח' וכמו שדרשו רבותינו ז"ל (שמות רבה טו, ב) משכו וקחו לכם, כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים וקחו לכן צאן ושחטו, פירוש שאמר להם השי"ת לישראל אך משכתם ידיכם מעבודה זרה, כבר אפשר לכם לקחת קרבן ולהקריבו לה'. הרי שכאשר אך עוזבים את החטא מיד אפשר להתקרב לעבודת השי"ת, עכד"ק.

והנה שורש הדברים כבר איתא ב'נועם אלימלך' בפרשתנו וז"ל, בחודש השלישי לצאת בני ישראל כו', רמז כשאדם פונה עצמו מהבלי זמן והוא יוצא מבין הקליפות תיכף בא למדריגה גדולה, ונקרא צדיק גמור, ע"ד שאמרו במקום שבעלי תשובה עומדין כו'.

וזה רמז לנו הפסוק שתיכף לצאת בני ישראל מארץ מצרים, המה הקליפות, ביום הזה באו מדבר סיני, מדבר רמז להתבודדות גדול, שהצדיק מתבודד בעצמו ומדבק א"ע בו יתברך, סיני ג"כ רמז להקדושה, כדרך שאמרו חז"ל למה נקרא שמו סיני ע"ש שנעשו ניסים לישראל וירדה שנה לאומות העולם עכ"ל.

ומשה עלה אל האלוקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמור, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי. ופירש"י, לבית יעקב אלו הנשים תאמר להן בלשון רכה, ותגיד לבית ישראל - עונשין ודקדוקין פירש לזכרים דברים הקשין כגידין, ע"כ.

האור החיים הקדוש מביא את דברי רש"י אלו ומקשה עליהם בתרתי, חדא הרי לא מצינו שהקב"ה מסר למשה רבנו שתי נוסחאות לומר לעם ישראל, דברים רכים עבור הנשים ודברים קשים עבור האנשים, אלא לשון אחת מסר לו עבור כולם יחד, אנשים ונשים. ואין לומר שמשנה רבנו שינה בסגנון דבריו בפנותו אל האנשים ואל הנשים, שהרי נאמר להדיא 'אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל' ודרשו חז"ל 'אלה הדברים - לא פחות ולא יותר'.

וביותר מקשה האוה"ח שהרי בכל דברי משנה רבנו בפרשתנו איננו מוצאים כלל דברים הקשים כגידין, אלא אדרבה כל מה שאמר לישראל היו דברים המחיים את הנפש, וכפי שנאמר 'ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי', שתוכם רצוף דברי קירוב ואהבה בין קודשא בריך הוא לעמו ישראל.

קל נקמות ה'

ונראה ליישב את שתי הקושיות בהקדם דברי ה'תולדות יעקב יוסף' שפירש בשם מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע את הפסוק 'קל נקמות ה'', על דרך משל לבן כפר שמרד במלך וביזוהו, אך המלך במקום להענישו ולגמול לו כראוי לו העדיף לשלם לו בדרך אחרת, החל להיטיב עמו באורח יוצא מן הכלל, והגדיל לקרבו ולנשאו עד שנעשה משנה למלך.

וככל שעלה ונתרומם אותו כפרי, כך היה ליבו נוקפו על אותו מעשה שטות שעשה בבערותו. ככל שנוכח יותר בכבודו של המלך, במעמדו המרומם, כך הייתה כושתו גוברת בקרבו, ראה במי מרדת, ראה את מי

והנה על הפסוק בפרשתן (יט, ה) 'ועתה אם שמוע תשמעו בקולי וגו' והייתם לי סגולה מכל העמים' מבאר האוה"ח הק' כי אין ועתה אלא לשון תשובה, שעוררם השי"ת לשוב בתשובה לפני קבלת התורה, וחזינו מכאן שכאשר יהודי עושה תשובה ומתקרב לבוראו, מיד הוא נעשה לסגולה ולאוצר חביב אצל אביו שבשמים.

שוה"ט ליל ש"ק פרשת בשלח - שבת שירה בית שמש, תשפ"ד

ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו (יד, טו). 'באור החיים' הקדוש וז"ל, קשה ולמול מי יצעק אם לא לה' אלוקיו ובפרט בעת צרה, דכתיב (וינה, ב, ג) קראתי מצרה לי, מן המצר קראתי יה' (תהלים קיח, ה) ואם לצד שהרבה להתפלל הלא כל עוד שלא נענה מהעונה בצר לו לא ירף מתפלה, עכ"ל.

ובמדרש (שמות רבא, פרשה כא, ג) מה תצעק אלי הלא הוא דכתיב (ישעיה סה, כד) והיה טרם יקראו ואני אענה וכו', אמר ר' אלעזר בן פדת בשר ודם אם שומע דברי אדם - עושה דינו, ואם לא שמע אינו יכול לכוון דינו, אבל הקב"ה אינו כן, עד שלא ידבר אדם הוא יודע מה בלבו, ע"כ.

ובספר 'יפה תואר' על המדרש הקשה על זה דאם כן בטלת כל התפילות, דהא מחיוב התפילה הוא ביטוי שפתיים להשמעת אוזנים, ואם במחשבה סגי, למה צריך להוציא התיבות בפה.

והנראה לבאר על פי דברי ה'מאור ושמשי' בפר' שמות עה"פ (שמות ב, א) 'זיהי בימים הרבים ההם כו' ויאנחו בני ישראל וגו', וז"ל, ידוע מהגמרא (ברכות לב, ב) גדולה תפילה יותר ממעשים טובים. גם איתא במדרשים ובזוהר מעלת התפלה שהיא במקום עבודה.

אמנם יש עתים שאין התפילה יכולה לעלות למעלה מפני הקטרונים שמפסיקים כחומת ברזל כמו שנאמר (ישעיה נט, ב) 'כי עוונותיכם מבדילים', והתקנה לזה איתא בזוהר הקדוש (פ' אחרי דף ע, א) לזעוק מעומקא דליבא בכל כוונתו, שהוא רק קול לבד בלא דיבור, והוא נקרא זעקה ושוועה, ומזה אין המקטרגים יודעים רק הקדוש ברוך הוא בעצמו פונה לזעקה זו כשהיא באמת מעומקא דליבא ועונה לקוראיו, וזה חשוב יותר יותר מהתפלה שהיא בדיבור בחיתוך אותיות ותיבות שמבינים המלאכים ויכול להיות קטרוג עליה לא כן בזעקה הנ"ל בלא דבור השי"ת לכד יודע מחשבותיו ומבוקשו וממלא משאלות לבו לטובה.

וכדאיתא בשם האר"י ז"ל על פסוק (תהלים סה, א) 'שומע תפילה עדיך כל בשר יבואו', שפירש שמה שצריך להשמיע התפילה שהלא השי"ת יודע מחשבות ויודע בקשת כל אחד והיה די רק להרהר מגמתו וצרכיו במחשבה אמר הכתוב 'עדיך כל בשר יבואו', למען ישמעו בני אדם שהצדיק מתפלל וילמדו גם הם להתפלל, עיין שם באריכות.

אכן כשיש קטרוג אזי תקנה לזעוק בקול פשוט בלא דיבורים כנ"ל ואז נשמע תפלתו כי השי"ת רצון יראיו יעשה, עכ"ל ה'מאור ושמשי' ועל פי דרכו יתבאר היטב דברי המדרש ותינתן קושיית ה'יפה תואר', וכן תיושב קושיית האור החיים הקדוש, דלעולם יש לאדם להתפלל בביטוי שפתיים ובקול, וישמעו רחוקים ויבואו וילמדו ממנו להתפלל ולעבוד את השי"ת.

אבל בשעת צרה כשיש ח"ו מקטרגים, וכגון הכא בקריעת ים סוף שהיה קטרוג על כלל ישראל דהללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז (שמ"ר, פרשה כא) והיה הים סוער, להכי אמר לו הקב"ה למשה רבינו ע"ה 'מה תצעק אלי', היינו שלעת כזאת שיש קטרוג על ישראל צריך להתפלל בלב, כדאיתא במדרש, דתפילה זו הנובעת מעומקא דליבא רק הקב"ה יודע ממנה ואזי יתקיים בהם מאה"כ 'טרם יקראו ואני אענה וגו', אכ"ר.

מתוך שיעור בספר אור החיים הק' מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א באהל החיים

"צריך להיות כלי לקבל ההשפעה"

יתרו האט דערהערט, היינו שכל העולם שמע על הניסים והנפלאות שעשה השי"ת לישראל, אבל לא פעלה שמועה זו עליהם, אך אצל יתרו פעלה השמיעה בליבו, שמע ובא.

ומבאר ה'ברכת משה' דהנה ההשפעה יורדת מן השמים לכל העולם וכמו שתיקנו אנשי כנסת הגדולה 'המחדש בטובו בכל יום תמיד', אך צריך להיות כלי לקבל ההשפעה וכך גם בקריעת ים סוף ומלחמת עמלק, בעת אשר נעשו ניסים גדולים אלו לישראל, אזי השפיעו משמים אמונה על כל העולם, אבל יתרו 'האט דערהערט' הוא היה כלי לקבל ההשפעה, עכ"ל.

וכן מצינו לעניין השפעות השבת קודש, כמו שכתב ה'באר מים חיים' בפרשתנו עה"פ 'זכור את יום השבת לקדשו' דהנה ביום השבת קודש הקב"ה מחדש עולמו, ומאיר ומופיע ומבייק באורו הרב לכל העולמות, עליונים ותחתונים, יתר על כל החגים והזמנים כו' וברכת כל העולמות לעילא ולתתא לכל ימות השבוע, הכל נלקח מיום השבת כמ"ש

ולילה לא ישבות מלעבדו עבודת עבודה ועבודת משא ויזכור חסדיו הגדולים בכמה מעלות טובות, על אחת כמה וכמה, שפדאו ועשאו בן חורין ורפאו מכל מחלה ונתן לו ממון והעלהו לגדולה מעלה מעלה עד כי היה חתן המלך.

וכך אבותינו בשבעים נפש ירדו אבותינו מצרימה, והיינו שבויים גוי בקרב גוי, מוטבעים בתועבות מצרים כמונו כמוהם, והמלך הגדול הקדוש ברוך הוא הראה ידו החזקה ועשה נסים ונפלאות בשידוד המערכת להראות אלוקותו ויכולתו והשגחתו על ידיו, בהוציאנו מעבדות לחירות ואז נתן לנו את ממונם, וקרבתו לפני הר סיני ונתן לנו בתו היא התורה הקדושה אשר היא גילוי אלקותו יתברך, שהמלאכים בקשוהו להותירה בשמים וכו', ועל 'יהודי מוטל חוב תמידי לזכור ולשנן דבר זה.

והנה זקה"ק אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע מביא בפרשה זו, בשם זקה"ק רביה"ק ר' דוד מלעלוב זי"ע, שאמר על הפסוק 'וישמע יתרו' בזה"ל אלע האבן דאך געהערט, אבער

ליל שישי פרשת יתרו תש"פ

בספה"ק 'בית אהרן' בפרשתנו מבאר הכתוב 'משה ידבר והאלוקים יענו בקול', דהנה 'דיבר' אין כתיב כאן רק 'ידבר' בלשון עתיד, רמז כי עתיד משה לדבר בכל דור ודור, ולמי הוא עתיד לדבר, לכל מי שבא למהר ולקבל עליו עול תורה - מדבר משה עמו, 'והאלוקים יענו בקול' להכניס הקול בהדיבור, ולייחד הקול עם הדיבור והמחשבה, וצריכין מאד לשמוח בקבלת התורה כי כל אחד ואחד מקבל לפי כוחו וערכו, וצריך להאמין כי בוודאי עתה ישוב מאיוולתו ויזדכך ויהיה זה, עכ"ל.

ובשל"ה הק' (ח"א מאמר שני) איתא שיהודי צריך תמיד לשנן ולחשוב בליבו נוסח התפילה 'ברוך הוא אלוקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן התועים ונתן לנו תורת אמת וחי עולם נטע בתוכנו, וידמה בליבו כאילו היה שבו, ומנוגע, ומוכה ועני מדוכא, ובא מלך גדול וגידלו וגאלו ורוממו עד שנתן לו בתו יחידה, הלא שורת הדין נותנת שכל ימי חייו יומם

בזוה"ק (יתרו פ"ח) דההוא יומא מתברכינ מניה כל שיתא יומין וכו' ע"ש.

ומבואר בדבריו בהרחבה כנ"ל שעל האדם להכין עצמו להיות כלי לקבל ההשפעה, ההשפעות אכן יורדות מן השמים, אך האדם צריך להכין עצמו להיות 'כלי' לקבלם.

ליכל שישי פרשת בא לזי'ענסק, פולין, תשפ"ד

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה וגו' (א. כ.).
ב'אור החיים הקדוש' מדקדק למה נקט הכתוב בלשון 'ויאמר', אמירה רכה, ועוד למה הזכיר כאן שם הוי"ה שהוא שם של רחמים, דהא עסקינן כאן במכות שהם מצד הגבורה.

עוד מדקדק ה'אור החיים' הקדוש להלן על הפסוק (א. כ.) 'ולמען תספר באוזני בנך וכן בנך את אשר התעללתי במצרים וגו'',

והנה איתא (עיי' זוה"ק פר' בא, לו.) שבכל המכות שעשה ה' במצרים היו ב' כוחות, 'נגוף' למצרים ו'רפוא' לישראל, ולדברי הנועם אלימלך' יומתק העניין דכאשר כלל ישראל מספרים על ה'נגוף', המכות והעונשים שהיו אז למצרים נעשה מזה עצמו 'רפוא' לישראל, שממשיכים ע"י לימוד זה הישועות והניסים שהיו אז.

ובזה יתבאר כל הדקדוקים כאחד, דלהכי נאמרו המכות באמירה רכה ובשם של רחמים, כי באמת לישראל היו המכות חסדים ורחמים גמורים, בין לאותו הדור ובין לדורות הבאים שיפעלו ישועות וניסים ע"י שילמדו ויספרו על אותן המכות וה'נגוף' שנעשו למצרים, ויעשה מזה 'רפוא' לישראל.

ומבואר היטב מה שהוצרך הכתוב לטעם ד'למען תספר באוזני בנך', דאמנם כן עניין זה היה תכלית ומטרה בפני עצמה בנתינת המכות, שיוכלו יהודים בכל הדורות לספר עליהם ולהמשיך בזה 'רפוא' וישועות ואך טוב לישראל בעז"ה.

דצריך לדעת לאיזה ענין הוצרך לטעם זה ולא הספיק בטעם הראשון שה' חפץ להשים אותות אלה כדי לחזק האמונה, ומבאר האוה"ח לפי דרכו בקודש.

והנראה לבאר עוד על פי דברי הרבי ר' אלימלך ז"ע, אשר נמצאים אנו כעת באתרא קדישא דליה, דכאשר ישראל בכל הדורות קוראים בפיהם את הישועות והניסים שעשה השי"ת לאבותינו, אזי ממשיכים ומעוררים עליהם את הישועות בזמן הזה, וזל"ק:

"ולמען תספר באוזני בנך, היות כשהקב"ה ברחמיו עושה נס ישראל פעם אחת ונוקם להם מאויביהם אז נתעוררו הרחמים ומועיל אפילו לעתיד בכל דור כשישראל צריכין להנקם מאיזה שונא העומד עליהם להכבידם בעול שררה או מלך אז הקב"ה עושה נקמה בו, כיון שכבר נתעוררו אותן הרחמים בענין כזה, וזהו ולמען תספר כו' אשר התעללתי במצרים וכשתספרו זאת תעוררו אותם הרחמים וינקם לכם מאויביכם לבל יוכלו להיצר לכם כלל והבן", עכ"ל.

הרה"ג רבי יהודה קוק שליט"א
מח"ס "נופת צופים" וראש כולל "זכרון חיי"

באהל הדף

עיון בסוגיה הנלמדת בדף היומי

באיסור להלין את המת בירושלים ובשאר מקומות, ולכבודו

רק בסנהדרין שם, ודוק. ושמא אף הרי"ף הלך בדרך זו בחיבורו על מס' ב"ק דהביא רק לדינים דהו"ל מה "לחדש" ותו לא, ולזה הביאו רק בסנהדרין, ויל"ע.

ג. והנה יעוי' בשיטמ"ק הכא שהקשה בזה"ל, ואין מלינין בה את המת, ק"ל מאי איריא "ירושלים", והרי "הלכה רווחת" שאסור להלין את המת והמלין את מתו עובר בלאו וכו' כדאי' בפרק אלו מגלחין (לא מצאתי שם כ"א בסנהדרין שם, וצ"ע). ועוד, מאי קאמר ואין מלינין את המת "גמרא" ופירש"י דאין טעם בדבר, הא "קרא" הוא. ושמא י"ל, דבירושלים אין מלינין ואפי' לכבודו ואילו בעלמא לכבודו מותר, עכ"ל כהשיטמ"ק, יעו"ש.

אולם בדעת הרא"ש נראה דס"ל דאף בירושלים לכבודו מותר, דאי הו"ל כהשיטמ"ק, ע"כ דהו"ל להביאו הכא בב"ק ולהוסיף דבר "חידוש" דאף לכבודו אסור. ומדתם בזה ש"מ דס"ל דירושלים דינו כבשאר דוכתי "דלכבודו" מותר להלינו, וכבגמ' בסנהדרין שם, ודוק. וכן יעו"ש בטור ובשו"ע בה' אבילות (קבורה) דסתם בזה ולא כ' דבירושלים, שאני דאף לכבודו אסור, וע"כ דס"ל דה"ה כבעלמא, וכמדוייק דס"ל לאביו דהטור ה"ה הרא"ש ז"ל הכי, ודלא כהשיטמ"ק, ודוק.

המת מ"ט "השמיטהו", הא לכא' נוהג גם שלא בזמן הבית, וכבטוש"ע בה' "קבורה" ביר"ד (סימן שנו" ס"א) שכ' וז"ל, אסור להלין המת, ואם מלינו "לכבודו" להביא לו ארון ותכריכין ומקוננות, מותר, עכ"ל. והיינו "להלכה למעשה" אף האידנא בזה"ז, וא"כ יל"ע ברי"ף וברא"ש.

אולם יש ליישב, דיעו"ש במשנה בפ"ד דסנהדרין (מו). שכ' דכל המלין את מתו עובר בלא תעשה, ויעו"ש בע"ב דנלמד מדכ' "כי קבור תקברנו" ע"ש. ויעו"ש ברי"ף וברא"ש דהביאו לזה ע"ש. וא"כ מה"ט י"ל דלא הביאוהו הכא, מדסמכו על מה שהביאוהו בסנהדרין שם.

אמנם אכתי יל"ע, דהו"ל להביאו רק הכא ולא התם, דתחילה קאתי מס' בבא-קמא ורק אח"כ מס' סנהדרין. וא"כ איפכא הו"ל לאתויי הכא ולא התם. אולם יש ליישב עפ"ד "הדרישה" בחור"מ (סימן תי' אות ו') שכ' בזה"ל, דהרא"ש במסכתא זו דב"ק אינו מעתיק לשון הגמ' וכל פסקי הדינים כדרכו בשאר מסכתות, כי אם במקום שמחדש שום דבר הוא מצייין הגמ' וכתב עליו, עכ"ל יעו"ש. וא"כ לפי"ז אתי שפיר מ"ט לא הביאו הכא כ"א התם, מדלא היה לו מה לחדש על האי דינא ולכן "השמיטו" הכא והביאו

דף פב: עשרה דברים נאמרו בירושלים, אין הבית חלוט בה, ואינה מביאה עגלה ערופה וכו', ואין מלינין בה את המת וכו', גמרא, ופירש"י וז"ל, אין מלינין בה את המת, מת בה אדם באותו היום קוברים אותו מיד. גמרא, מסורת היא בידינו ואין טעם לדבר מ"ט אסור להלין בה את המת, עכ"ד ע"ש.

א. והנה יעו"ש ברי"ף וברא"ש הכא דהביאו לכל הני עשרה "תנאים" שהתנה יהושע את בני ישראל שמוזכר לעיל בגמ', וכן לכל העשרה "תקנות" שתיקן עזרא, אולם לא הביאו לכל הני 'דברים' שנאמרו בירושלים.

ו"ל דהיינו טעמא מדס"ל דנוהג רק בזמן שביהמ"ק קיים או רק בזמן שהיובל נוהג ותו לא, וכגון מש"כ "דאין הבית חלוט בה" דנוהג רק בזמן שהיובל נוהג. וכן עגלה ערופה נוהג רק בזמן הבית כשאנו דנין "דיני נפשות", כש"כ החינוך (במצוה תקלא') ע"ש. [אולם יעו"ש במנ"ח (אות י'), וכן יעו"ש לעיל (מצוה תקל') במנ"ח (אות ב') דפליגי וס"ל "דלא מצינו זה", ונוהג אף בזמן שאין דנים דיני נפשות, ע"ש]. וכן שאר הני דברים נר' כנ"ל.

ב. אולם יל"ע גבי הדין העשירי דאין מלינים בה את

ג' סעיפים בכל יום כתקנת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

אם בחדש אדר לא נראתה עד ליל ארבעה עשר שהוא זמן קריאת המגלה, יקדשו תחלה את הלבנה ואחר כך יקראו את המגלה. ואם נראתה באמצע קריאת המגלה, אם הוא בזמן שגם לאחר שיגמרו את הקריאה יהיה עוד זמן לקדשה, אין מפסיקין באמצע קריאת המגלה, אכל אם עד שיגמרו את המגלה יעברו זמנה, אזי אם קל הקהל יעדין לא קדשו אותה, יפסיקו לקדש אותה ואחר כך יגמרו את המגלה, אכל אם רק יחיד לא קדש אותה, שאם יפסיק לקדשה יצטרך אחר כך לגמור את המגלה ביחידות לא יפסיק, משום דפרסומי נסא עדיף (נודע ביהודה שם).

רק שנים או שלשה לילות, בזמן קצר פנה יש לחוש שמוא תתפסה בעבים. ובעת הגשמים גם כשיש עוד זמן ארבעה לילות, יש לחוש לכסוי עננים ויש להקדים קדוש הלבנה. ואם נראתה הלבנה בעת שאומרים קריאת שמע וברכותיה, אם הזמן מצומצם קל כך שבעוד שיגמרו תפלת שמונה עשרה יעברו זמן קדושה, יכולין להפסיק אפילו באמצע קריאת שמע לקדש אותה. אף אם אפשר יגמרו את הפרק לקדשה בין הפרקים (ענין לעיל סימן ט"ז סעיף א' - נודע ביהודה קמא סימן מ"א).

סעיף טו.

קיצור שו"ע

שב"ק יתרו כ"ד שבט ה'תשפ"ד

סעיף יג.

סומא מתר לקדשה.

סעיף יד.

אם הלבנה זורחת בתחלת הלילה קדם שהתחילו להתפלל מצריב, אם יש עוד זמן איזה לילות לקדשה, מתפללין תחלה מעריב ואחר כך מקדשין אותה, משום דתדיר ושאינו תדיר קדם, ועוד דקריאת שמע הויא דאורייתא, אכל אם אין עוד זמן

הרב שמעון טיקוצקי

שיחה עם הרה"ג ר' דוד משה וינשטוק שליט"א ראש כולל 'קהל חסידים' באלעד • פרק שלישי

כזאת טרם ראיתי

ובעניין זה, בשנות הנהגתו הראשונות של רבינו זי"ע התקיימה 'הכנסת ספר תורה' בבית מדרשו בשיכון ה'.

היה זה ספר תורה מיוחד שנכתב על פני עשרות שנים עבור רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע, בכל פעם שהיה ל'ברכת משה' סכום כסף היה משלם לסופר שיכתוב עוד כמה עמודים. הסופר הראשון שהחל בכתובת ספר תורה זה היה הגה"ח רבי פינחס אליעזר פקשר זצ"ל מגדולי חסידי רביה"ק הרדצ"ש זי"ע שהפליא את כתיבתו, ברבות השנים המשיך סופר אחר את המלאכה.

ספר תורה מיוחד זה עלה בגורלו של רבינו זי"ע עת התחלקו האחים בירשת רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע לאחר הסתלקותו. לאחר שזכה בו רבינו נערכה 'הכנסת ספר תורה' לבית מדרשו בשיכון ה'.

מטעם הכמוס עמו הביע רבינו את רצונו לכתוב בעצמו את כל השורות האחרונות שנוהגים לשייר ולכבד בהם בסיום כתיבת ספר תורה. זכורני שהיה אז יהודי נכבד שאמר לרבינו שישמח להגיע ולהשתתף בכתיבת האותיות, ואמר לו רבינו בפירוש 'אני כותב את כל האותיות'.

וכך היה, בהגיע שעת 'סיום כתיבת האותיות' נעמד רבינו ליד הבימה, בלב בית המדרש והחל לכתוב בעצמו, אות אחר אות, שורה אחר שורה, בעמידה, במשך ארבעים דקות, עד כי הסופר שניהל את כתיבת האותיות התבטא באוזני אבי (הגה"ח ר' יזשא ויינשטוק) שליט"א "לא נתקלתי מעולם באדם עם ריכוז מופלא כזה".

בית המדרש היה מלא וגדוש עד אפס מקום, ההמולה הייתה כה רבה, כולם נדחקו סביב והרבי... כאילו אינו שומע ואינו מרגיש במאומה, כולו מרוכז בכתיבת התורה, כותב שורה אחר שורה כאילו הוא נמצא בחדר ריק מאדם, "דבר כזה לא ראיתי מעודי" סיים הסופר בהתפעלות...

ובעניין זה סיפר לי דודי ספרא רבא הרה"ח ר' יאיר וינשטוק שליט"א שבאחת הנסיעות לפולין, לז' שבט, לא יכול היה הרבי לשבת במקום שנקנה לו בקדמת המטוס כי היו שם נשים, ופנה אפוא לשבת במקום רגיל ליד כל 'העולם'.

היה שם יהודי שלא מחסידי לעלוב שיצא מגדרו מרוב התפעלות "לא יאומן איך הרבי שקוע בספריו, מסביב הכול רועש והומה, חסידים יושבים ומשוחחים, יוצאים ונכנסים, כפי שקורה בטיסה של קהל גדול, והרבי יושב בתוך כולם שקוע כולו ומרוכז בלימודו, לא מאבד את יישוב הדעת שלו למרות כל המהומה סביבו"...

כוח הריכוז של הרבי זי"ע בלימודו היה פלא פלאים. כשהיה פותח את הגמרא הקדושה ושקוע בלימוד, באותו רגע כמו פרח והתנתק כליל מכל העולם. יכול היה לשבת כשסביבו מהומה ואנשים רבים, אך הוא לא מרגיש כלל בכל הסובב אותו.

בעניין זה חרוטים בליבי כמה אנקדוטות הוד: בשנת תשנ"ג, בימי בין הזמנים של חודש ניסן, זכיתי לנסוע להסתופף בצל הרבי זי"ע, יחד עם ידידי הרב הגאון ר' אפרים וייס שליט"א מר"צ דקהילתנו הק' בלונדון. שנינו היינו אז בחורים, הגענו בערב ראש חודש ניסן ונשארנו כמה ימים לאחר מכן. היו אלו ימים מרוממים ובלתי נשכחים בצל רבינו.

לתפילת מנחה ומעריב התלוונו אל הרבי זי"ע לביה"כ של יוצאי רומניה בצפת, בו התפלל רבינו באותם ימים. מתפללי בית כנסת זה, באותן שנים, היו יהודים פשוטים ו'בעלי בתים', רובם מגולחי זקן. בין מנחה למעריב היו המתפללים נכנסים לחדר צדדי, שם היה שולחן גדול וסביבו למדו כולם יחד.

כשסיים רבינו זי"ע את תפילת מנחה הוציא מהארון את הספה"ק 'ערבי נחל' שחיבר הרה"ק רבי דוד שלמה מסורוקא זי"ע הטמון בעיה"ק צפת, התיישב בשיפולי השולחן הגדול יחד עם כל המתפללים ושקע מיד בלימודו.

אני ור' אפרים שליט"א למדנו באותם ימים בצוותא בספרו של רבינו 'הר בשן' והתעוררה לנו שאלה, החלטנו אפוא לגשת ולשאל את הרבי. ניגשנו אפוא אל השולחן, התקרבו למקומו של הרבי, ומצאנו את הרבי יושב ללא שום תנועה, כולו שקוע בספר הקדוש שלפניו. כשהתקרבו ראינו שהוא עובר במהירות עם אצבעו על 'ערבי נחל' על פרשת השבוע, שורה אחר שורה. עמדנו לידו, בתקווה שהוא ירגיש בנו, אך הוא לא חש כלל בנוכחותנו.

סביב השולחן הגדול ישבו 'עמך' - יהודים פשוטים שדיברו ופטפטו וצעקו בקולי קולות. בדקות הראשונות בטוחים היינו שהרבי יבחין בנו מיד, שכן בדרך הטבע כמעט לא שייך להתרכז במצב כזה, לא להרגיש כלל במתרחש מסביב.

אך מרגע לרגע נוכחנו שהרבי פשוט 'אינו כאן', כולו שקוע בתלמודו. בשלב מסוים הרהיב הרה"ג ר' אפרים שליט"א והתכופף מעט, עד שהרבי הבחין פתאום בפניו והגביה ראשו בבהלה מן הספר, רק אז הבנו עד היכן מגיע כוח הריכוז של הרבי.

אגב, אירע פעם שנכנסתי לחדרו של רבינו וראיתי יושב ולומד גמרא באותה צורה, כשהוא עובר על הגמרא עם אצבעו במהירות גדולה, גומע שורה אחר שורה. כך היה גם כשאמר תהלים, גם אז היה מעביד אצבעו במהירות על המילים. הודות לריכוז המופלא שלו יכול היה ללמוד במהירות שכזו.

הייתה זו המחשה חיה לאמירתו של זקנו של רבינו, הרבי ר' דוד מלעלוב זי"ע (מובא בספה"ק 'ליקוטי דברי דוד') כי יהודי צריך לדעת שלוש דברים ואחד מהם הוא "להיות בפונדק מלא איכרים - ולהתבודד".

מעניין לעניין, באחת הפעמים לפני שהמריא רבינו לחוץ לארץ, ביקש ממני להביא לו גמרא מסוימת מבית מדרשו, לא ירדתי מיד לסוף כוונתו והבאתי לו גמרא גדולה, או אז התנצל בפניי שהוא מטריח אותי שוב וביקשני להביא לו גמרא קטנה יותר, והוסיף "אני צריך את הגמרא הזו לטיסה, לכן אני צריך דווקא את הגודל הזה".

אגב, זכורני, באחת הפעמים כשחזר רבינו מפולין בטיסה, הבחין בהמשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א שישב לצידו עם אוזניות ומאזין, פנה אליו רבינו בפשטות ושאלו מה הוא שומע, הוא השיב שמאן דהו הביא לו הקלטה מהשוה"ט שערך רבינו לפני כמה שעות בז' שבט בפולין.

ורבינו בפשטותו העצומה, ביקש ממנו אוזנייה אחת והאזין יחד עמו במשך זמן מה ל'טיש' בלעלוב.

הגישות מופלאה לזולת

היה זה באחת הפעמים שהייתי בבחרותי אצל רבינו זי"ע בשבת בעיה"ק צפת, במוצאי שבת כשנפרדתי מרבינו מסר לי סכום כסף נכבד וביקש ממני למסור אותו ליהודי העוסק בענייני צדקה בבני ברק.

הרבי הוסיף ואמר לי שאותו יהודי יושב בשעות היום בבית כנסת מסוים ונתן לי להבין שעדיף למסור לו את הכסף כשהוא בבית הכנסת. חזרתי אפוא לבני ברק ומיד פניתי לאותו בית כנסת, אך שם נודע לי שהאיש נסע היום מחוץ לעיר.

כעבור שעה אחת התקשר אבי שליט"א אל רבינו בעניין מסוים, באותה שיחה שאל הרבי האם אני כבר העברתי את הכסף אל הנמען. כיון שנזכרתי כמה בוער העניין אצל הרבי, התקשרתי בעצמי אל הרבי והתנצלתי שאכן הייתי בבית הכנסת אך הוא לא היה, אבל אני יכול ללכת אליו הביתה ולתת לו את הכסף.

להפתעתי הרבי לא שש על הרעיון, 'אינך צריך לטרוח' אמר. ניסיתי שוב להציע ואמרתי שאין לי שום בעיה לצעוד לביתו, או אז הסביר לי הרבי: "הבט, מדובר בסכום גדול של כספי צדקה, אם תמסור את זה בבית יכול הדבר לגרום לחלישות הדעת וצער לבני הבית, שהרי בבית לא תמיד יש כסף, לפעמים שורר צמצום בפרנסה, וכאן פתאום רואים כסף גדול, מוטב לתת לו את הכסף בבית הכנסת, לא בבית"...

היה זה עבורי שיעור בעדינות וברגישות מופלאה לכל יהודי.

כשעליתי לשיבה גדולה נכנסתי לשיבת 'גרודנא' באשדוד, הייתי בחור צעיר יחסית ובישיבה למדו מסכת כתובות, שאלתי אז את הרבי כיצד לנהוג בנוגע לסוגיות שבישיבות חסידיות לא נהגו ללמוד בגיל צעיר, תשובתו הייתה "אתה לומד מה שלומדים בישיבה, מלימוד התורה לא יוצא שום נזק".

כעבור כמה שנים כשהגעתי ל'קיבוץ' עברתי לשיבת פוניבז', באותה תקופה נהוג היה בישיבה שבבוקר למדו סדר א' בעיון, לאחר הצהרים, בסדר ב', למדו פרק נוסף במסכת הנלמדת בבקיות, ובערב למדו פרק שלישי מהמסכתא בעיון קל".

כשסיפרתי על כך לרבינו שלל את הדברים מכל וכל, "בשום אופן לא, בסדר שלישי תלמד את מה שלומדים בסדר א', תחזור על הלימוד של הבוקר, ללמוד שלוש פרקים במסכת אין לזה קיום. לומדים שני דברים, לא מתפרסים על שלושה פרקים".

בהזדמנות אחרת שאלתי את הרבי, כבחור חסידי הלומד בישיבה ליטאית כיצד עלי לנהוג, מחד גיסא בחור צריך לקבל עליו את מרות הישיבה, מאידך הרי ישנם לא מעט דברים בישיבה שאינם הדרך שלנו, ההשקפה הסגנון וכדו', ובכך מהי הדרך הנכונה בעיניך זה.

הרבי, במענה לשאלתי, לקח לידי 'פרקי אבות', פרק חמישי משנה ט"ו, והחל לקרוא את לשון המשנה "ארבע מדות ביושבי לפני חכמים - ספוג ומשפת שממרת ונפה כו', משמרת שהיא מוציאה את היין וקולטת את השמרים ונפה שהיא מוציאה את הקמח, וקולטת את הסולת. "זה מה שאתה צריך להיות" סיים רבינו באוזניי, "כך עליך להתנהג בישיבה בה אתה לומד, לקלוט רק את הסולת, לקחת את הדברים הטובים".

כשלמדתי בפוניבז' כבר הייתי בחור מעט מבוגר יותר, באותם ימים עשיתי לעצמי מנהג להתפלל שחרית במניינו של רבינו ולאחר מכן הייתי הולך לשיבה, לאחר התפילה מדי פעם הייתי מלווה את רבינו לביתו, לפעמים זכיתי לשאת עיבורו איהו חפץ ולסייע לו, וגם באותן דקות יקרות למדתי רבות מכל צעד והנהגה שלו.

באחת הפעמים לאחר שחרית אמר לי רבינו בענוותנותו שלא אחכה עליו, "אני הולך כעת למקווה, אינני רוצה לעכב אותך", אמר. רק לאחר שהבהרתי בפניו ש'זה לא בשביל הרבי, זה בשבילי', רק אז הסכים שאמתין עליו.

ויחד לבבנו לאהבה וליראה

לאחר שידידי המשב"ק הרה"ג ר' שלמה זלמנוביץ שליט"א נישא והקים את ביתו, התחלתי ללמוד עמו בחברותא מדי ערב בביתו (בשעת סדר ג' בישיבה) בעידודו ובהמלצתו של הרבי ז"ע שהתבטא אז באוזניו כי "טוב מאוד שאברך צעיר לומד בבית, זהו דבר גדול שבני הבית רואים איך הוא יושב ולומד".

באחד הימים בתחילת לימודנו שאל אותי הרבי מה אנו לומדים, סיפרתי לרבי שהתחלנו ללמוד מסכת מסוּמָת, אך למעשה לי יש רצון ללמוד מסכת פלונית, ואילו ר' שלמה מעדיף ללמוד מסכת אחרת, ושאלתי את רבינו לדעתו.

רבינו השיב לי בלשון קדשו: "ויחד לבבנו", כלומר, תסתדרו ביניכם, אתם ה'חברותא' תחליטו ביחד. באותה תקופה, בזכות החברותא עם רבי שלמה שליט"א ששימש בקודש, זכיתי לקרבה מיוחדת אצל רבינו.

באחד מאותם ימים שאלתי את רבינו, על לשון התפילה ב'אהבת עולם' ויחד לבבנו לאהבה וליראה את שמך', הרי אהבה היא דרגה גבוהה יותר מיראה, קודם באים לידי יראה ואחר כך לאהבה, אם כן למה נאמר כאן קודם אהבה ואחר כך יראה.

הרבי הרהר כמה רגעים ולאחר מכן השיב לי על פי עובדה, כמדומה על אחד מתלמידי הרה"ק ה'בית אהרן' ז"ע שאמר "איך האב ליב מיין רעבין און איך האב מורא אז איך וועל פארלירן די אהבה - הנני אוהב את הרבי והנני מתיירא שלא אאבד את אהבתי לרבי".

ועל דרך זו יש לבאר דמה שנאמר כאן 'לאהבה וליראה', בקשתנו היא שנוכה להגיע לאהבת ה' כה גדולה, עד שיהיה לנו יראה מלאבד את אותה האהבה.

"מ'האט געזעהן ישועות אין לעלוב"

'תפיסת המחשבה' של רבינו הייתה אחד ה'מופתיים' הגלויים במחיצתו. לא פעם היה פונה לאדם, לחסיד שנכנס לחדרו, בשאלה או אמירה שהמשיכה בדיוק את קו מחשבתו של הלה, מבלי שיאמר קודם מילה בנידון.

דברים אלו היו מעשה שבכל יום אצל רבינו, לפעמים בשעת מעשה לא הרגשנו בכך, שכן רבינו היה אומר את הדברים בפשטות ובטבעיות, רק לאחר מכן תפסנו את עצמנו שלמעשה הרבי השיב לנו על שאלתנו בלי שנאמר מילה.

בעניין זה שמורים עמי לא מעט עובדות מופלאות, ואספר כמה מהם:

באחת השנים האחרונות כשהיה רבינו בז' שבת בלעלוב בציון זקנו רביה"ק הרבי ר' דוד ז"ע, לאחר עריכת השהו"ט לכבוד ההילולא יצא רבינו לערוך קידוש לבנה ברחבת הציון בלעלוב. באותו מעמד נראה היה שרבינו שרוי בחולשה, לאחר כל עבודת היום.

לאחר מכן התיישב רבינו לערוך 'לחיים' שלאחר קידוש לבנה, הוא ישב בראש השולחן כשראשו מורכן מטה, מעוטף בשתיקה, עיניו היו עצומות ובאצבעותיו עשה תנועות מסוימות על השולחן, נראה היה כמתנמנם.

לחשתי אז באוזני הרה"ח ר' יום טוב קראסניאנסקי שליט"א שאולי הרבי לא חש בטוב. "מה פתאום?" השיב לעומתי ר' יום טוב שליט"א, "הרבי מרגיש טוב, הוא פועל כעת ישועות ליהודים, וכי אינך רואה שהוא מניע את אצבעותיו בתנועה מיוחדת, הוא שקוע כעת בעבודה טמירה".

לא עובר רגע והרבי מגביה את ראשו ופונה אל הרה"ח ר' יום טוב שליט"א ואומר "מ'האט געזעהן ישועות אין לעלוב - אכן, בלעלוב ראו ישועות" ומיד החל לספר כמה סיפורים על ישועות שיהודים פעלו בלעלוב בציון רביה"ק הרר"ד (וכשהרבי ז"ע סיפר סיפורי ישועות פעל בזה ישועות ליהודים).

שנינו, הרה"ח ר' יום טוב שליט"א ואנכי, נרעדנו אז מ'תגובתו' של רבינו שכמו אישרה את מה

שהרה"ח ר' יום טוב שליט"א אמר רגע לפני כן, למרות שבדרך הטבע לא שייך היה שהמילים שנאמרו בלחישה יגיעו לאוזניו של הרבי.

הנני נזכר בדבר נוסף, היה זה כשהרבי חזר מאחת מנסיעותיו לחו"ל, הייתה זו 'שבת מברכים', בשעת בוקר לפני תפילת שחרית הייתי בבית המדרש ודודי הגה"ח ר' צבי וינשטוק שליט"א אומר לי, כמסיח לפי תומו, כי הבחין שלאחר שהרבי שב מחו"ל לוקחים כמה ימים עד שהרבי חוזר לסדר היום הרגיל שלו, שכן בחו"ל שעות התפילה מאוחרות יותר.

באותה שבת אכן נכנס הרבי לשחרית כחצי שעה לאחר זמן התפילה הקבוע, למרות שתמיד היה דייקן גדול, הוא נכנס מהדלת בצד מערב (באותם ימים לא הייתה לו עדיין כניסה מחדרו הפרטי) לאחר שנכנס לביהמ"ד עצר לרגע מהליכתו ליד דודי הגה"ח ר' צבי שליט"א, לאחר מכן המשיך עוד כמה פסיעות, ופתאום סב על עקביו וניגש אל ר' צבי ושאל אותו 'באיזה שעה מתפללים שחרית?' לאחר שהשיב לו המשיך למקומו, ויהי לפלא.

לא אמרנו מילה בנידון

מוכרח אני להביא כאן סיפור נוסף: היה זה כשהדירות החלו לזנק במהירות, באחד הימים נודע לי ולאחד מאחי שליט"א על הזדמנות לקנות דירה שהייתה אז בבחינת 'מציאה', במחיר נמוך יחסית לערכה, הייתה זו דירת ארבעה חדרים בה התגורר אדם בודד בגפו, והוא היה מוכן להישאר ולשלם דמי שכירות.

נכנסנו אפוא יחד אל הרבי להציג בפניו את השאלה, האם לגשת לעסקה זו או לא. הרבי התעניין אם יש לנו הון עצמי, והשבנו שנשעבד את הדירות שלנו עבור רכישת הדירה, נקבל משכנתא ואת התשלומים נשלם מדמי השכירות שנקבל מהשכרת הדירה.

הרבי לא נהנה מכך, לא מצא חן בעיניו כשלא באים עם הון עצמי להשקעה כה גדולה. בתוך דבריו אמר לנו: "הרי אין לכם הון עצמי ומה תעשו אם פתאום לא יהיה שוכר? לא יהיה לכם מאיפה לשלם, והרי הבנק ימשיך לקחת את שלו בכל מקרה".

תוך כדי שהרבי אומר את הדברים חולפת בלבי המחשבה: "הרי הדייר הנוכחי הוא אדם בודד, ללא משפחה, הוא יכול לקום ולעזוב מחר".

תוך כדי שאני חושב על כך אומר לי הרבי בתמיהה: "וואס? איין מענטש וואוינט אין א דירה פון פיר צימערן - מה? אדם בודד מתגורר בדירה של ארבעה חדרים..." הוא הגיב מיד על המחשבה, כאילו הוצאתי את המילים מפיו.

אם הייתי לבדי בחדר, הייתי יכול לחשוב שכבר אמרתי את הפרט הזה בתחילת השיחה, אבל היינו כאמור שניים, אני ואחי, ושנינו יכולנו להבטיח אחד לשני בוודאות שלא הזכרנו כלל את העובדה שבדירה מתגורר כעת אדם בודד בגפו.

שנינו היינו בהלם מוחלט ומיד כשיצאנו החוצה מהחדר פרצנו איש באוזני אחיו "שמת לב מה שהיה כאן? הרי לא אמרנו מילה אחת על כך..." תפיסת המחשבה כפשוטה.

(המשך יבוא בעז"ה)

"כל הנפשות שהצלתי"...

קיימת אי פעם מצוה גדולה. במטותא, ספר לנו, מה הדבר הטוב שעשית".

דממה השתררה בחדר, הרשל שקע במחשבות, מצחו העלה קמטים במאמץ נואש לדלות מנבכי הזיכרון משהו שיטה את הכף.

"אכן נזכרתי במשהו" נפלטה מפיו קריאה חלושה, "עלה בזכרוני כעת מעשה פשוט וחסר-ערך, אלא שמפני כבודו של הרב אספר זאת".

הרב היטה אוזנו לעבר החולה והלה סיפר: "כפי שאמרתי מקודם, הייתי משכים לעבודתו ובעוד החושך מכסה ארץ כבר הייתי מהלך בדרך..."

עלות השחר של אותו יום חרפי, לא נבדלה במאומה מכל עליות השחרים שקדמו לה ואף לא מאלו שעתידים היו לבקוע אחריה. הרשל, פושט העורות, פסע בצעדים כבדים במורד ההר אל בית-המטבחים השוכן בעמק, וידיו תחובות בכיסי מעילו להתגבר על הקור המקפיא. מוחו אפוף היה עדיין בחבלי שינה. היקיצה בעוד לילה לא בקלות עלתה בידו, היה עליו לצאת ממיטה חמה אל האוויר הקר בשעה שרוב בני אדם עדיין מתהפכים על יצועיהם בשינה מתוקה.

מרחוק דימה לשמוע קולה של כרכרת נוסעים דוהרת אחריו במדרון, עדיין רחוקה הייתה מהלך רב ולפיכך חשב שדמיונו מתעתע בו, אין זו שעה שבני אדם נוסעים בדרכים. לא חלפו אלא רגעים מעטים, והדמיון הפך למציאות, קולם של הסוסים הדוהרים התקרר ובא אליו מהר מדי, מודאג הסב הרשל את פניו כלפי מעלה ומיד קפא דמו בעורקיו.

כרכרה גדולה רתומה לשני צמדים של סוסים, דוהרת הייתה במורד הדרך במהירות מסחררת, העגלון היה שתוי כהוגן ולא עשה מאמץ קל שבקלים להאט את הסוסים הדוהרים. הכרכרה הגדולה גדושה הייתה בעשרות אנשים, נשים וטף, ששבו מחתונה שנערכה בעיר, במרומי ההר, לבתיהם שבעמק. הם צעקו בפחד וקראו לעגלון שיעצור את המירוץ המטורף בטרם יקרה אסון. ברם, האיש שיכור היה כלום, וזמר שיכורים עליו בקע מגרונו. במרוצתם ירדו הסוסים מן הדרך הסלולה, והחלו דוהרים כלפי מטה. עוד רגע קט, והעגלה על כל נוסעיה תצנח הישר אל התהום הפעורה שמתחת.

"עצור!" צעק הרשל אל העגלון בקול אדיר, "עצור!" צעק שנית, העגלון המבוהל משך ברסן הסוסים בכוח רב, והללו האטו לרגע את ריצתם המטורפת. אותו רגע הספיק לו להרשל לעצור את העגלה בכתפיו החסונות, כשהוא נאבק בחירוק שיניים בסוסים המטורפים שנעמדו על רגליהם האחוריות בניסיון להמשיך במירוץ. הוא גייס את שארית כוחותיו כנגד ניסיונותיהם הנואשים לגרור אותו אל התהום.

פשוט אני, בור ועם-הארץ, מימי לא קריתי ולא שנית, גם מעשים טובים לא יעמדו לימיני בעולם האמת, מלא פחד אני כי בעוד שעה קלה כשאתייצב לפני בית הדין במרומים ימצאו אותי ריק מתורה ומעשים טובים, ומלא וגדוש בעבירות. אוי ואבוי לנשמת, להיכן ישלחו אותה?" פרץ החולה בבכי תמרורים, "מבקש אני ממעלת כבודו לרחם על נשמת, ולזכור אותי לטובה אחרי מותי".

כמה מן התלמידים מיהרו למחות דמעות מעיניהם, למשמע דבריו הפשוטים של הרשל שיצאו מעומק הלב.

"לא יתכן כי מאומה אין בך! אם תורה לא למדת, מעשים טובים כל שהם בודאי עשית בימי חיך" לא הניח הרב לחולה, "אמץ את מחשבתך, אולי יעלה על זיכרוןך מעשה טוב שפעלת עלי חלד. מאד נחוץ לי הדבר, ויביא גם לך תועלת בעומדך לפני בית-דין של מעלה".

"הלוואי רבי, אבל מה אעשה ומאומה אין בי, הדיוט גמור אני ואפילו להתפלל כהוגן לא ידעתי", הפטיר החולה בשפה רפה, "כל ימי עמלתי לפרנסתי בעבודה מגושמת שאינה מכבדת את בעליה. קיימתי כפשוטם את דברי חכמים "פשוט נבילתא בשוקא", ופושט עורות הריני מנעורי, בכל יום הלכתי אל בית המטבחים ושם עמלתי מעלות השחר עד צאת הכוכבים בפשיטת עורותיהן של הבהמות הנשחטות, צאן ובקר, גסות ודקות. רק כמה דקות הצלחתי להפסיק באמצע העבודה, כדי להניח תפלין ולקרוא קריאת שמע. בלילה כשהגעתי הביתה נפלתי על המיטה באפיסת כוחות, בקושי הספקתי למלמל תפילות מנחה וערבית. כל השבוע חיכיתי לשבת, כפי שמחכים למשיח הגואל ואת רובה של השבת הייתי מבלה בשינה עמוקה. מתי אם כן, היה סיפק בידי לעסוק במעשי חסד וצדקה? בקשתי שטוחה בפני הרב, אנא יתקן את נשמת אחרי שתפרד מגופי".

מזועזעים עמדו הרב ותלמידיו בפני החולה המתחנן על נפשו. המחזה המיס כל לב, וגם הקשוחים שבחבורה נתמלאו הרהורי תשובה נוכח אותה נשמה ערטילאית המפרכסת לפני הצדיק. זה היה שיעור מוסר חי ומוחשי. הנה כי כן, יהודי עמל כל ימיו לפרנסתו ופרנסת אנשי ביתו, אין

לו שעה פנויה להתייחד עם עצמו ועם בוראו ולעצור את מרוצת החיים, להתבונן שעה קלה מה חובתו בעולמו, לקבוע עיתים לתורה ולו לכמה דקות ביום, ולבסוף עוזב הוא את העולם ריק וערטילאי מכל לבוש של תורה ומצוות ועולה לעולם העליון ערום ויחף!...

אלא שרבי אליהו לא נטה לשקוע בהרהורי מרה-שחורה, בארשת פנים רחמימית פנה אל השכיב-מרע: "ובכל-זאת, גלוי וידוע לפני כי

בשעת השיעור היה הדבר. הצדיק הנודע רבי אליהו גוטמכר מגריידיץ ישב עם תלמידיו השמים אוזניהם כאפרכסת לשמוע דבריו הקולחים של רבם, הסוגיא העמומה הלכה ונתבהרה לנוכח דבריו המאירים, שהיו קילורין לעיניים, עוד קושיה תורצה ועוד יסוד הונח בעומקה של סוגיא, התלמידים הקשו ורבי אליהו תירץ, חדר השיעורים להט בריתחא דאורייתא ונתמלא גיל של חדותא דשמעתתא.

דפיקות חזקות על דלת החדר קטעו לפתע את רצף הדברים, הדלת נפתחה בסערה ולתוך החדר התפרצה אשה בוכיה, "רבי קדוש, הושיעה נא!"

"מה לך כי תבכי?" שאל הרב ולא ניכרה בו כל תרעומת על ההפרעה. והאשה - בין פרץ בכי אחד למשנהו - אמרה "בעלי מוטל על ערש דווי, הוא מבקש שהרב יבוא אליו!"

רבי אליהו קם בבת-אחת ממקומו, בלא לחוש לביטול התורה כביכול, ויצא מיד אל בית החולה, כמה מבחירי תלמידיו נלוו אליו.

הצעידה ברחובותיה של העיר הגרמנית גריידיץ, (הסמוכה לגבול פולין) נתמשכה שעה ארוכה, לבסוף הגיעו לקצה העיר. "כאן ביתי" הראתה האשה על בית ישן. הרב ותלמידיו נכנסו אל הבית, ואילו האשה נכנסה לחדרו של בעלה החולה, ותיכף שבה ויצאה בפנים בוכיות, "אוי רבי, מצבו אנוש, היכנסו נא".

רבי אליהו פתח את הדלת, ומיד שב ונרתע לאחוריו, נבהל ומשתומם. הוא מיהר לסגור את הדלת והמתין מחוץ לחדר כמה דקות כשהוא שקוע בשרעפים. התלמידים עמדו חרש, ולמרות שתמהו תמיהה רבה לא העזו לשאול את רבם על מה ולמה.

רבי אליהו התנער מהרהוריו ונכנס אל החדר, תלמידיו הנאמנים הקיפו אותו בחצי גרון עת שניגש בצעדים מדודים אל המיטה שבפינת החדר.

החולה, יהודי מבוגר בעל חזות של אחד מפשוטי העם, "הרשל" קראה לו רעייתו. ניכר היה בו כי מלאך המות כבר זרק בו טיפה של מרה. פניו צהובות היו כקלף, עיניו עצומות למחצה.

"רבי קדוש" מלמל הרשל חלושות, "מבקש אני סליחתו על שהעזתי פנים והטרחתי את כבודו לבוא אל ביתי".

"אין בכך דבר" מיהר רבי אליהו להרגיע את הגוסס, "מה בקשתך?"

בכי חנוק בקע מפי החולה, "מרגיש אני כי שעוטי ספורות, עוד מעט הולך אני בדרך כל הארץ".

יבבתו של הרשל התגברה, רעייתו הזדרזה להגיש לו כוס מים והוא לגם ממנו בכבדות. לשונו התלעלעה כשהמשיך בדבריו: "איש

"קפיצו החוצה אם חייכם יקרים לכם", צווח בגרון ניחר אל הנוסעים ההמומים. הם צייתו לפקודה ומיד קפצו והתגלגלו לצד העגלה על העשב הרווי באגלי טל. כל זה לא נתמשך יותר מדקה אחת, ומיד התגברו הסוסים על הרשל שמייה לקפוץ הצידה, משכו עצמם עם העגלה והמשיכו לדחור אל התהום... קולות הריסוק המזוועים שעלו מלמטה גרמו לאנשים להביט זה בפני זה, לראות אם לא נשאר חלילה מאן-דהו בכרכרת המוות. אנת רווחה בקעה מפייהם עת גילו כי איש לא נפקד, אפילו העגלון השיכור השכיל להתגבר ברגע האחרון על אדי האלכוהול מטשטשי המוחין, וקפץ החוצה...

"אולי לזה התכוונתם", סיים הרשל את דבריו, "איני יודע אם יש לדברים ערך כלשהו, אך מחוץ לזה, בוודאי אין לי שום מליץ-יושר בעולם האמת".

פניו של רבי אליהו גוטמכר אורו, "לך לשלום" אמר לגוסס, "אתפלל לעילוי נשמתך. אך זאת הבטח לי, לאחר שיפסקו בית דין של מעלה את דיןך, בוא אלי וספר לי מהו". הגוסס הנהן

בשארית כוחותיו ולאחר שעה קלה יצאה נשמתו במעמד רבי אליהו ותלמידיו שקראו עימו קריאת שמע.

כששבו אל הישיבה, לאחר שדאגו לכל צרכי המת והקבורה, הקיפו התלמידים הנרעשים את רבם ובפיהם שאלה: "מה טעם נבהל רבינו ונרתע לאחוריו מיד בפתחו את דלת חדרו של החולה, ומדוע נתהרהר, ולבסוף נכנס?" רבי אליהו שתק מעט, כמסתפק אם יוכל לגלות, לבסוף נד בראשו ואמר, "סבור הייתי כמוכם שהולך אני לבית אדם פשוט מהמון העם, אולם כשפתחתי את הדלת נבהלתי לראות למראשותיו של השכיב-מרע מנורת-אש, בעלת שבעה קנים ובתוכם דולקים שבעה נרות.

מתוך כך הבנתי שהיהודי הלז, חרף כל דיבוריו בגנות עצמו, איננו הדיוט כלל וכלל, זכיה כזו? מנורת-אש!... לפיכך הרהרתי וחשבתי איך אוכל להציל מפיו מה עשה, במה זכה. והנה, אוזניכם שמעו ולא זר, את ספורו, כיצד סיכן עצמו בחירוף נפש להציל כמה עשרות נפשות מישראל".

עוד בתוך ימי ה"שבעה" נתגלה הרשל פושט העורות לרבי אליהו בחלום הלילה, וכה אמר: "כשבאתי לדין על מעשי, שקלו במאזניים את זכויותי וחובותי, ואין-צריך-לומר איזה כף נטתה כלפי מטה... הרי אמרתי לכם, מצוות מעט מן המעט, ועבירות בשפע... לפתע הגיעה עגלה מלאה אנשים נשים וטף, משא כבד מאד, כל הנפשות שהצלתי, ומיד עלתה אל המאזנים על קרבה וכרעיה, אפילו הרפש שבאופני העגלה נשקל בכף הזכות. אותה שעה נפסק דיני להכנס לגן-עדן, אבל כאשר רציתי להנות מזיו השכינה, לא הניחוני להיכנס, יען כי חוט דקיק חיבר עדיין ביני ובין עלמא דשיקרא, זוהי ההבטחה שנתתי לכם, לפיכך טרחת וירדתי מטה. לולא זאת, לא הייתי נוטש את מקומי אפילו לרגע קל".

ויהי הוא כילה לדבר פרח לו הרשל לגן-עדנו, ורבי אליהו סיפר את הדברים לתלמידיו, למען ילמדו עד היכן מגיע עומק הדין, ועד היכן מגיע עומק דברי רז"ל על "כל המציל נפש אחת מישראל"...

ברכת משה

מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

וישמע יתרו (יח, א).

ופירש רש"י ז"ל מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, עכ"ל.

ויבואר בזה הענין דהשמועה מקריעת ים סוף ומלחמת עמלק דוקא הם שגרמו לו לבוא, דהנה אפילו יחיה האדם אלף שנים, לא יספיקו לו לתקן מה שעיוות ופגם בעבירותיו, רק חסד ה' הוא שעל ידי שבירת הלב וקבלה על העתיד שלא ישוב לחטאו יושלם התיקון במה שפגם (עיין בשלה"ק שער האותיות ק"ש-ש"ג, ולקמן ד"ה בחודש השלישי).

והנה יתרו עבד כל מיני עבודה זרה, ואחר שנוכח כי אך הבל המה, סבור היה שלא יועיל לו תשובה אחרי שפגם כל כך, אבל כשראה את ישראל שהיו בשפל המצב, ועם כל זה נקרע להם הים וזכו להתגלות אלקית, הבין כי הוא מחמת שקבלו עליהם מלחמת עמלק שהיא מלחמת היצר, ומזה נוכח כי על ידי קבלה על העתיד שלא לחטוא שוב יש תיקון לנשמתו, ולכן בא.

ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם וגו' לפני האלקים ויהי ממחרת וגו' (יח, יב-ג).

פירש רש"י ז"ל ויהי ממחרת מוצאי יום הכפורים היה.

ידועים דברי זקני הרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א דכששני יודים עומדים בשוה זה שם השם, וכשהאחד עומד גבוה מעל חברו זה סימן הפסק, והרמז בזה דכששני יהודים הם באחוה וריעות ושניהם בשווה ואינם מתגאים זה על זה הרי זה שם השם, אבל כשאחד מתגאה על השני הרי הם סימן הפסק.

ולפי דבריו הקדושים הרי גם בנותן טעם במה שנהגו ישראל קדושים לקרוא ליום שלמחרת יום הכפורים "גאט'ס טאג" (עיין אשל אברהם להרה"ק מבוטשאטש סימן תרכ"ד בשם הבעש"ט הק'), לפי שאחרי יום הכיפורים שבו שבים ישראל בתשובה ונתכפרו לישראל כל עוונותיהם, שווים הם כולם זה לזה, ואין לאחד שום מעלה והתנשאות על חברו, והרי זה סימן לשם השם, כמו שני יודים הכתובים בשוה ובסמוך זה לזה.

וזהו שמרמז כאן הפסוק "ויבא אהרן וגו' לפני האלקים" דמה שיכולים ישראל להיות בבחינת של "לפני האלקים", הוא על ידי בחינת "ויהי ממחרת" וכפי' רש"י דמירי ממחרת יום הכפורים, שהם שווים זה לזה, ואינם מתגאים זה

על זה, אזי אני ה' אשכון את דכא וכמו שדרשו ז"ל (סוטה ה, א) על הכתוב (ישעיה נז, טו) ואת דכא ושפל רוח.

(תשל"ו)

ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם ויעמד העם על משה מן הבוקר עד הערב (יח, ג).

פירש רש"י ז"ל וישב משה וגו' ויעמד העם יושב כמלך וכולם עומדים, והוקשה הדבר ליתרו, שהיה מזולזל בכבודן של ישראל, והוכיחו על כך, שנאמר מדוע אתה יושב לבדך וכולם נצבים, עכ"ל.

טעם הדבר שהוקשה ליתרו יבואר על פי מה שאמרו חז"ל (ברכות לד, ב) במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, והטעם הוא, לפי ששברון הלב שיש לבעלי תשובה לא יתכן שיהא לצדיק שמעולם לא חטא, ויתרו היה הגדול שבעלי התשובה, ולבבו היה שבור בקרבו עד מאד, והגם שהתורה העידה על משה רבינו ע"ה והאיש משה עניו מאד מכל האדם (במדבר יב, ג) מכל מקום לעומת שברון לבו של יתרו היה זה מעט, ולכן הוקשה לו על שמזולזל בכבודן של ישראל.

(תשל"ז)

**מזמור
שיר
ליזם
השבת**

בשורה טובה תדשן עצם: הננו שמחים להודיע שבסייעתא דשמיא עלה בידינו להדפיס זמירות לשבת קודש ע"פ נוסח רבותינו הק' ניתן להשיג בנקודות המכירה כדלהלן:

בית שמש: הרה"ח שמואל שמעלקא גוטליב | **בית שמש רמה ד:** הרה"ח יצחק טמבור | **ירושלים:** הרה"ח משה מרדכי גנץ, הרה"ח משה מאיר גולדברג, הרה"ח מרדכי בירדמן (בר"ד) | **ביתר:** הרה"ח משה מרדכי (בר"ג) קאב **אלעד:** הרה"ח נתן (בר"י) קאב | **צפת:** הרה"ח שמואל לוסטיג | **בני ברק:** הרה"ח יוסף יואל ברוסקי

לרכישה בכמויות גדולות: ניתן לפנות להרה"ח פנחס קאב כמו"כ ניתן להשיג בנקודות המכירה את הסידור המפואר לשבת וי"ט שזומע תפילה

הרב אהרן גלבשטיין

פרשת יתרו

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ (יה, א)

ברש"י: מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק.

לכאורה אינו מובן, כי הפסוק מפרש מה ששמע היינו את כל אשר עשה וגו'. אבל נראה שרש"י מדייק בלשונו, מה שמועה שמע ובא היינו הקושיא מפני מה היה צריך לבוא אל משה מאחר ששמע בביתו גדלות הבורא יתברך שמו היה לו לגייר בביתו. ועל זה תירץ רש"י הקדוש במתק לשונו הטהור ששמע קריעת ים סוף ומלחמת עמלק ועל ידי כן ראה אף על פי שכל ישראל ראו גדלות הבורא יתברך שמו בקריעת ים סוף אף על פי כן היה מלחמת עמלק באותם שרפו ידיהם, ועל ידי זה ראה אף על פי שאדם בא אל דרך האמת יכול גם כן להטות ממנו. והרפואה לזה התקשרות עם הצדיק, ועל ידי זה בא אל משה. וד"ל.

הרה"ק רבי צבי אריה מאלק ז"ע, אור חכמים

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ (יה, א)

וישמע וכו'. לא אמר ויתרו שמע. יתכן לרמז על פי פירוש רש"י מה שמועה שמע ובא, מלחמות עמלק וקריעת ים סוף, אפשר יש לרמז בראשי תיבות וישמע, ש'ירת ים וגם מ'לחמת ע'מלק.

אגרא דכלה

וַיִּשְׁמַע יְתֵרוֹ וגו' (יה, א)

איתא בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זצ"ל, וישמע יתרו, באמת הוא שמע [א פערואר ער האט גיחערט].

ופירש אדמו"ר הגה"ק מוה"ר מאיר יחיאל הלוי זצ"ל מאסטראווצא דבמה שאדם סר מרע, באותו איבר וחוש ששומר את עצמו מרע זוכה לעשה טוב. ובסוטה (א.) שלשה היו באותו עצה בלעם איוב ויתרו, בלעם שיעץ נהרג, איוב שתק נדון ביסורים, יתרו שברח זכה מבני בניו שישבו בלשכת הגזית. נמצא החילוק בין איוב ליתרו, שאיוב ישב ושמע, ויתרו ברח ולא רצה לשמוע ושמר אזניו משמועה רעה.

על כן אף שהכל שמעו קריעת ים סוף כמו שכתוב שמעו עמים ירגזון (שמות טו ד), לא נכנס באזניהם כל כך להתפעל לבא להתגייר, ורק יתרו שבביל ששמר אזניו מרע זכה שנתפעל בשמיעת אזניו שמועה טובה ובא להתגייר.

בית מאיר (אוסטראווצא)

וַיִּבֶא אַהֲרֹן וְכָל זַקְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַכֵּל לֶחֶם. וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה לְשֹׁפֵט אֶת הָעָם (יה, יב-יג)

ברש"י ד"ה ויבא אהרן וגו': ומשה היכן הלך והלא הוא שיצא לקראתו וגרם לו את כל הכבוד אלא שהיה עומד ומשמש לפניו.

וברש"י ד"ה ויהי ממחרת: מוצאי יום הכפורים היה.

פעם אחת ישב מרן [הרה"ק רבי שלום מבעלזא] ז"ל בסעודה וסעדו עמו הרה"ק מו"ה שמעון

מיעריסלוב והרה"ק שלום אבד"ק קאמינקא והרה"צ דוד זלעטעס מבאלחוב זצ"ל, ואמר הרב זצ"ל בלשונו הטהור: אנא אני בא לשבת בכאן? הצדיקים והעם בשמעם הדבר לא ידעו ולא הבינו מה כוונתו, וכשהביאו להם עוד מאכל חזר הרה"ק על דבריו, והעם לא ידעו כוונתו.

והר"ש מקאמינקא פתח פיו בחכמה: אמת נכון הדבר, כי חז"ל אמרו: 'ומשה היכן היה? עומד ומשמש בסעודה'. ובאמת קלע אל מטרת כוונת הרב ז"ל. ואח"כ פתח מרן ז"ל ואמר: מאברהם ע"ה למדו חז"ל ש"גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה", ועוד כמה דברים שלמדו מהמעשים הכתובים בתורה, וכן משה רבינו ע"ה היה כך מתנהג, שמע מינה דתורה היא,

ואם כן מדוע אין אנו נוהגין כך בכל סעודת מרעים, ואמר משום דלא שמענו ולא ראינו כן אצל רבינו הקדוש מלובלין זי"ע ע"כ אין חיוב בדבר, אח"כ חזר ואמר מכל מקום קשה כיון שמשה רבינו ע"ה נהג כן שמע מינה דתורה היא, ואם כן למה אין אנו נוהגים כן.

ואמר על פי מה דאיתא במסכת גיטין (ס.) דפליגי רבי יוחנן וריש לקיש, ר"י אמר תורה מגילה מגילה נתנה ור"ל אמר תורה חתומה ניתנה, ובמסכת יבמות (ק"ו) כתב רש"י ז"ל דקיימא לן כמאן דאמר תורה חתומה ניתנה, והנה האי וישבו לאכל לחם היה ביום הכיפורים דהרי אח"כ ויהי ממחרת וישב משה לשפוט כתב רש"י ז"ל ממחרת יו"כ, וא"כ היתה הסעודה ביום הכיפורים וכיון שמשה רבינו ע"ה היה יודע שאסור לאכול ביום הכיפורים ע"כ משום דקיימא לן תורה חתומה ניתנה ולא הגיע זמן עדיין לגלות לישראל, ע"כ נתן עצות בנפשו ולא ישב לסעוד עמהם רק היה עומד ומשמש, בכדי שלא ירגישו בדבר שהוא אינו אוכל, וא"כ הוה ליה רק הוראת שעה ע"כ אין אנו נוהגין כן.

לקט אמרי קודש (בעלזא)

וַיְהִי אֶתָּה לְעַם מֹלַח הָאֱלֹקִים וְהִבַּאתָ אֶתָּה אֶת הַדְּבָרִים אֶל הָאֱלֹקִים (יה, ט)

פעם אחת סיפרו לפניו [לפני הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע] שרה"ק מבארדיטשוב הלך לחפש מליצה על ישראל, ועמד ברחוב והנה איש עני אחד אחד רץ בטלית ותפילין בידו לילך לבית הכנסת להתפלל, ואז היה ימי החורף, והקור היה חזק, והוא הלך ערום ויחף, ומתחלחל מפני הקור הגדול. והרב הקדוש מבארדיטשוב העמידו ושאל אותו, בני למה אתה רץ בהקור הגדול, מוטב שתשב בביתך ולא תתקור מפני הקור. וענה אותו בחור הנ"ל, אני צריך להתפלל. אמר לו הרה"ק, וכי אינך יכול להתפלל בביתך, והשיב בחור, אבל בבית הכנסת אשיג לשמוע קדושה וברכו. והתחיל הרה"ק מבארדיטשוב לצעוק: 'רבונו של עולם, ראה בניך עד כמה

הם חזקים בעבודתך, כי אני כמה פעמים רציתי לדחותו שלא ילך להתפלל, והוא לא שמע אלי', ע"כ.

אחר סיפור המעשה ענה מרן הרה"ק מרוזין: הלא מקרא מפורש הוא "היה אתה לעם מול האלוקים", פירוש "מול" הוא לשון נגד, לנגד אותם ולדחותם מעבודת ה', והם לא ירצו לשמוע, ואח"כ "והבאת אתה את הדברים אל האלוקים", להמליץ טוב ולהזכיר זכותם לפני ה'.

עיריין קדישין, בית ישראל

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (כ, ה)

או יאמר זכור את כו', עם אמרינו בביאור הכתוב (ויקרא כו, ב) שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו. והעניין, כי אנחנו מוזהרים ועומדים במורא ויראת תלמידי חכמים הכשירים הצדיקים האמיתים מדכתיב (דברים י, כ) את ה' אלהיך תירא, את לרבות תלמידי חכמים (פסחים כג:) והנה רבת בעם המקילים ראש ולא יראו ולא יגורו מפני התלמידי חכמים הצדיקים, בחשבם כמוהו כמוהם ולא יבין ולא ישכיל פנימית הקדושה והאור שבו בתלמיד חכם וצדיק אמיתי. והתקנה לזה הוא ללמדו דעת, כי בוודאי סומא שלא ראה מאורות מימיו לא יאמין כי יש שמש וירח ואור הנ"ל אשר יהלו אורם, ואם יתפקח ויראה קצת זהרורי אור, אזי תצמח בו האמונה שיש אורים גדולים יותר, כן הדבר הזה ויורנו הצדיק לנבער מדעת האמור ככה יעשה, שיראה לזיזו בשבוע אחד מכל דבר רע ומדיבור רע ועושק וגזל חמס ואונאת ממון ודברים והסתכלות והרהורים וחנופה ושקרים ושאר דברים המצויים, ויהיה מחובשי בית המדרש ללמוד ולהגות במה שיכול, וכשישלים כן השבוע אזי יזכה לקצת אור בשבת ובשבוע שאחרי כן יעשה גם כן כמשפט הראשון ויוכל להתחזק יותר מחמת קצת הארת שבת שהיה לו ובשבת השני יתוסף לו האורה וככה יתמיד כמה שבועות ושבחות עד שיטעם ויהנה מאור של שבת, ואחר כך יודיענו המשכיל המלמדו כי האור הזה שיש לו בשבת, כן יש לו להצדיק אמיתי בחול ואז ירא ויגור ויפחד מהתלמיד חכם הצדיק האמיתי כאשר הזהירו ה' אלקינו ברבי דאת ה' כו' והבן היטב.

וזהו מאמר הכתוב את שבתותי תשמרו, ועל ידי זה ואת מקדשי תיראו, היינו התלמידי חכמים הצדיקים האמיתים כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (זבחים קטו:) אל תיקרי ממקדשי אלא ממקודשי. והבן היטב נ"ל.

וזהו מאמר הכתוב זכור את, רוצה לומר לזכור ה'את' הוא ריבוי דאת ה' כו', לרבות תלמידי חכמים התקנה לזה יום השבת לקדשו ואז ידע בבחינת ומדיגת הצדיק וירא ויגור ממנו ויזכור ה'את' היטב. והבן מאד אז תשכיל.

נועם מגדים

הרב אהרן גלבשטיין

הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא זי"ע כ"ה שבט תרצ"ו

ואלה תולדות

הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא זי"ע נולד בשנת ת"ר לאביו הרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זי"ע [בנו הצעיר של הרה"ק המגיד מטשערנוביל בן הרה"ק המאור עיניים זי"ע], היה חתנו של הרה"ק ר' זאב אויערבאך ז"ל [נכד הרה"ק רבי אברהם דוב מחאמעלניק זצוק"ל חתן הרה"ק רבי צבי (בן) הגאון רבי חיים צאנזער מבראד] חתן הרה"ק בעל ה"תולדות יעקב יוסף" זי"ע, עוד בחיי אביו הק' ועל פי פקודתו קיבל סמיכה מדודו הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, ומאז התחיל בהנהגת עדת ישורון. עם הסתלקותו של אביו בד' ניסן תרנ"ה, מילא מקומו בעיר רחמסטריווקא ביחד עם אחיו הקדושים. בקיץ שנת תרע"ט ברח לעיר סמילא מחמת המציק ואחרי כמה חדשים עבר לעיר ניקאלייב שם גר כששה שנים, ובשנת תרפ"ו עלה לארץ הקודש ביחד עם בניו הקדושים והתיישב בעיה"ק ירושלים ת"ו, ולב"ע כ"ח שבט תרצ"ו ומו"כ באוהל אחיו הרה"ק רבי מרדכי מרחמסטריווקא זי"ע במרומי הר הזיתים.

מזוזה, מדרש פליאה, רבי, גאון

סיפר הרה"ק רבי משה לייב רובינשטיין זצ"ל (שהיה כמדומני משמשו של הרה"ק רבי נחומ'טשע מרחמסטריווקא זי"ע, והתגורר בשכונת בתי הורנשטיין בירושלים), שהרה"ק רבי יוחנן מרחמסטריווקא זי"ע חיבב ומנה פעם את מעלותיהם של בניו הקדושים, וכה אמר: "מיין דויד'ל איז א מזוזה. מיין נחומ'טשע איז א מדרש פליאה. מיין נחומ'טשע איז א רבי. מיין וועלוועלי איז א גאון" [- בני דויד'ל - הוא הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי זי"ע הוא מזוזה. בני מאטאלע - הוא הרה"ק רבי מרדכי מרחמסטריווקא זי"ע הוא מדרש פליאה. בני נחומ'טשע - הוא הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא זי"ע הוא רבי. בני וועלוועלי - הוא הרה"ק רבי זאב (וועלוולי) מרחמסטריווקא זי"ע הוא גאון].

הרה"ק ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (245) פרשת משפטים תשע"ו

"דו קענסט שוין זיין א רבי"

בר"ח אדר הלך [הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד] לבקר את דודו זקינו הרה"ק ר' נחומ'טשע זצ"ל מרחמסטריווקא, ובין הדברים שדברו אז, אמר אליו דו"ז הרה"ק: כתוב בספרים שצריך האדם להיות ממארי דחושבנא, וכמה פעמים עולה על דעתו, מה שכתוב - אוי לו למי שהעולם מטעין בו, אומרים עלינו שאנחנו "רביס", והם לא מאמינים אותנו שאין לנו כלום, רק בזה יש לנו קצת נייחא שאנחנו מביאים אמונה בלבבות בני ישראל, שבזה מקרבים את הגאולה, ועל כן יש לנו הכח והעוז לתבוע את הגאולה.

וסיפר: שפעם אחת הביא איש אחד קויטל לאביו הרה"ק [רבי יוחנן] זצ"ל, ולקח הוא בעצמו את הקויטל וקרא בו, ואמר אליו אביו: "דוא קאנסט שוין זיין א רבי", ואמר לו מה זה רבי, שכרואים עולם גדול, חסידים, לומדים, רבנים, וכשנסכס - כלם עומדים לפניו, ומושיבים אותו למעלה, ומחשב בלבו איך הוא בא לכל הכבוד הזה, ולבו נשבר בקרבו עד מאד, און מיט דעם ציבראכניקייט וועט אין דיר אריין

שיינען דעם זידיני'ס זכות און דעם טאטינ'ס זכות, ווערט מען א רבי. וענה לו רבינו [הרה"ק מקארלין]: "אין פעטער האט מען נישט קיין טעות, אין אנדערע האט מען א טעות", [אצל הדוד (אביו של רא"א) מקארלין - הרה"ק רבי ישראל מסטאלין היה חתנו של הרה"ק רבי דוד מזלאטיפאלי אחיו הגדול של הרה"ק רבי מנחם נחום] אין אנשים טועים בו, אצל אחרים טועים בהם אנשים] וחזר על דבריו שני פעמים.

ברכת אהרן

החסיד שקיבל את שלו...

סיפר החסיד רבי סנדר אורי זצ"ל לרבינו ה"ברכת משה" זי"ע, שבעת לידת האדמו"ר רבי ישראל מרדכי מרחמסטריווקא זצוק"ל, נערכה שמחת השלום זכר' בליל שבת קודש בבית מדרשו של אבי זקנו הוא הרה"ק רבי נחומ'טשע מרחמסטריווקא זי"ע (אביו של האדמו"ר הרי"מ מרחמסטריווקא - האדמו"ר רבי יוחנן היה בנו של הרה"ק רבי דוד בנו של רבי נחומ'טשע זי"ע), והשתתפו באותו מעמד הרבה חסידים שבאו לכבוד השמחה הגדולה.

וסיפר רבי סנדר, שהוא בעצמו גם הגיע להשתתף, אך היות שהגיע באיחור נשאר לעמוד בסוף הבית מדרש מאחר שהיה קהל רב ולא יכל להיכנס ולהידחק פנימה.

בעת שחטפו החסידים 'שיריים' ממאכל ה'ארבעס' חיפש הרה"ק רבי נחומ'טשע את רבי סנדר וקרא לו ונתן לו את הצלחת האישית שלו עם ה'ארבעס' ואמר לו, "דאס איז דיינע" - זה שלך.

שנים רבות לא הבין רבי סנדר את פשר הביטוי הזה של רבו "דאס איז דיינע" - זה שלך, עד שלימים כשהגיע לפרקו נשא האדמו"ר רבי ישראל מרדכי מרחמסטריווקא זצוק"ל את בתו של רבי סנדר זצ"ל או אז נתגלה לו למפרע מה שחזה כבר בעת לידתו הסבא רבי נחומ'טשע, ששלו הוא, היינו שהוא יהיה לחתנו.

הרה"ק ר' שמואל פרוש שליט"א, גליון אוהל מועד (245) פרשת משפטים תשע"ו

אם הרב דומה למלאך ה' יבקשו תורה מפיו...

מסופר שפעם נפגש הרה"ק ר' מנחם נחום מרחמסטריווקא זצוק"ל עם גדול אחד ושוחחו יחד זמן מה. והגדול הוא ביקש מהרה"ק ר' מנחם נחום זצוק"ל שיאמר לו דברי תורה, ולא הסכים הרה"ק בשום אופן. הפציר בו הגאון בטענה שהלא איתא (מועד קטן יז.) אם הרב דומה למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיו. נענה לו הרה"ק ואמר: הלא רק כתוב שאם הרב דומה למלאך ה' צבאות אז תורה "יבקשו" מפיו, היינו שצריכים לבקש ממנו אבל הוא אינו צריך לומר... אבל אם לאו, שאינו צריכא למלאך ה' צבאות, אז אל יבקשו תורה מפיו, אין צריכים לבקש, מפני שהוא בצמו מרבה לומר... (מפי כ"ק

האדמו"ר מרחמסטריווקא-ב"פ זצ"ל ששמע מוקינו הרה"ק ר' דוד מרחמסטריווקא זצוק"ל).

ילקוט מאורי אור

"אל תבוא בטענות עלי"

סיפר לי הרה"ק ר' חיים ברוך פינק ז"ל, שמעתי מהרה"ק ר' חיים אורי ליפשיץ, ששמע פעם מהרה"ק

ר' נחומ'טשע מרחמסטריווקא זצ"ל, שאמר (כמי שמדבר) להשי"ת בזה הלשון: אז איך האב צו דיר ניט קיין טענות, דאס ווייסטו דאך אליין, בעט איך זיך ביי דיר, האב צו מיר ניט קיין טענות.

שיח זקנים (חלק ד')

אשרי עין ראתה אלה

אמר הכותב: הגה"ח ר' גדליה סג"ל ז"ל מיקירי ירושלים עוד הכיר את הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא זי"ע ושמעתי ממנו עובדות וסיפורים ממה שראו עיניו ולא זר, וכה סיפר: "זכיתי להתפלל אצל הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמסטריווקא זי"ע משך כעשר שנים ב"ה. הוא היה קדוש עליון. הוא זכה להיחלף מציפורני הקומוניסטים, והגיע ארצה. פעם אף זכיתי להיות אצלו ביחידות, היה זה כשאבי [החסיד רבי משה אהרן סג"ל] ז"ל שלח אותי להעניק לו משלוח מנות בפורים, הייתי אצלו ונתתי לו את המשלוח מנות. מעבר לביתו שמעו את תלמידי ישיבת שפת אמת - גור איך שרקדו בשמחה ובגילופין לכבוד היום. זכורני, איך שהוא ניגש לשמוע אותם איך שהם משוררים. שמעו אותם אז לשיר פתגם כזה: "ווער עס וויל וויין, זאל גיין אין גער אריין, ונהפוך היא אשר ישלטו החסידים המה בכוסיהם..."

הוא התבטא בזה"ל ואמר: "אה, אז מען הערט אזוי זינגען פריילאך, וואס וועט שוין זיין ווען משיח וועט קומען".

עוד סיפר: "הרב מטעפליק הגאון רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל היה חסיד נאמן ונלהב של רבו הרה"ק רבי נחום מרחמסטריווקא, באחת הפעמים שהסתופף בצילו נכח לראות ששכחו להביא לרבו עדיין את כדור התרופה שלו ורץ הטעפליקער רב להביא לו, וממש ברגעים אלו יצאה נשמתו בטהרה השמימה. היתה זו מיתת נשיקה.

מיד לאחר מכן סיפרו זאת לאחיו של רבי נחום הרה"ק רבי וועלוול מרחמסטריווקא זי"ע, אך הוא התבטא שאינו מאמין לכך כי רק אמש הוא ביקר אצלו ושוחח עמו בדברי תורה וחסידות, ואיך יכול להיות כדבר הזאת? הוא חיבב ללכת לראות את זה. שוב סיפר ר' גדליה: "זכורני, איך בילדותי כשנסכסתי לאחל לו בביתו בן ה-2 חדרים בברכת 'גוט שבת', שאל את הילדים שהיו עמי אלו ברכות עושים על כל מיני מאכלים שונים, ורשימה שלימה של מאכלים שאל עליהם איזה ברכה מברכים עליהם. הוא בחן אותנו לראות אם אנו יודעים טוב. בין היתר שאל גם על בננה איזה ברכה עושים עליה. אך הילדים לא ידעו לענות על כך. התבטא הרבי מרחמסטריווקא בזה הלשון: "ילדי ירושלים מפני עניותם אינם יודעים מה זה בכלל ה'בננה' ומה מברכים עליה".

בהתרגשות מיוחדת סיפר ר' גדליה ז"ל: "זכור לי לטובה המעמד המרגש והמדהים ביום חג שמחת תורה כשהוציא הרה"ק רבי נחום את הס"ת של זקינו הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זי"ע מן ההיכל, על מנת לרקוד עמו בהקפות. מה נהדר היה מראה קודש זה לחזות בקודש עת החזיק הרה"ק רבי נחום את הס"ת של זקנו הק' מטשערנאביל זי"ע ואחז בידי בניו הק' הרה"ק רבי אברהם דוב והרה"ק רבי דוד מרחמסטריווקא זי"ע ורקד עמהם בריקודין של מצוה לרגל החג ולכבוד התורה - אשרי עין ראתה כל אלה".

נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

א. כויות.

אם הכויה קלה ואינו חש כאב חזק, וגם אין חשש זיהום, אסור להניח על הכויה תרופה על מנת להרגיע את הכאב, אך מותר לשטוף אותה בזרם מים קרים. אולם אם מחמת הכויה היא בגדר חולה שאין בו סכנה, מותר להניח את משחה על מקום הכויה, ובלבד שלא ימרח, ולנכרי מותר גם כן למרוח. ואם הכויה קשה, כגון שהכויה נמצאת במקום רגיש, וכן כויה אצל זקנים וילדים, או שהכויה נמצאת על שטח גדול בעור האדם ויש בזה חשש סכנה, מותר גם למרוח המשחה, ובאופן זה טוב להיוועץ מיד ברופא. [שש"כ פ"ה ס"ח, ארחות שבת פ"כ ע' רמב].

ב. שתיית משקה חריף להרגעת כאב שיניים. ושטיפת הפה במי מלח.

א. מותר לשתות משקה חריף כדי להרגיע כאב שיניים, לפי שאין ניכר שעושה כן לרפואה, ובמקום צער גדול יכול גם להשהותו בפיו ולבלוע אחר כך, אמנם אסור להשהותו בפיו ולפולטו אחר כך, לפי שניכר הדבר שעושה כן לרפואה. [שו"ע ומ"ב סי' שכח ס"ב].

ב. שטיפת הפה במי מלח שמומלץ על ידי הרופאים אחרי עקירה לפי שחוששים מזיהום, או שסובל מכאבי שיניים והוא בכלל חולה שאין בו סכנה, מותר לו לשטוף הפה גם אם יש בו משום רפואה. [מ"ב למעשה ע' רסט].

ג. עקירת שן.

אסור לעקור שן בשבת, דהוי בכלל חובל לרפואה האסור מן התורה, אמנם אם כואב לו השן ומצטער בכך ורפאותו לעקרה, יכול לעקרה בשבת על ידי רופא גוי. [רמ"א ומ"ב שם סי"ב, ובבה"ל ד"ה ומצטער, ובמ"ב למעשה ע' רסה, הביא מבבל השבט הלוי, דשן המדולדלת התלויה על חוט השערה, יש להתיר לתולשה בשבת במקום צער, כמו שהתירו תלשי ציפורן שפרשה רובה במקום צער].

ד. עצירת דם באבקה צהובה דרמאטול.

מותר לפזר אבקה צהובה דרמאטול על חתך מדמם וכיוצא בזה, כדי לעצור את הדימום, דאין באבקה זו משום רפואה אלא שפועלת לעצור את הדם. [שש"כ פ"ה סי"ג].

ה. הוצאת קוץ או רסיס.

מותר להוציא קוץ או רסיס שחדרו לגופו של אדם, בין בידו ובין במחט או מלקט, ויזהר ככל האפשר שלא להוציא דם. [מ"ב שם סקפ"ח ובבה"ל סימן שח סי"א ד"ה הקוץ].

ו. הוצאת מוגלה מפצע.

מותר לנקב פצע מוגלתי כדי שיצא המוגלה, גם אם על ידי יצא מעט דם, ויזהר שלא ללחוץ על הפצע, כדי שלא יצא דם חדש. [מ"ב שם סקפ"ט].

ז. חיכוך פצעים או חטטים.

אסור לחכך [לגרד] פצעים או חטטים, או כל

מקום שיש לחשוש שיצא דם. [מ"ב שם סק"צ].

ח. תרגילי התעמלות. וטיפול פיזיותרפיה.

מותר לעשות תרגילי התעמלות בשבת כשנהנה מהם, וכן מותר לעשות תרגילי פיזיותרפיה שאם לא יעשה אותם בשבת ייפגע הטיפול, כיון שאין נוטלים לכך תרופות, וגם אין עושים כן כדי להזיע, שהוא בכלל רפואה. [ולא דמי למה שאסר בשו"ע שם סמ"ב, מהגרש"ז אויערבאך, בשש"כ פט"ו הע' צט, ובח"ג שם, וכן מורה הגר"מ סירוטה].

ט. הנחת תחבושת או נייר טישו על פצע מדמם.

א. אסור להניח בגד על גבי מכה שמוציא דם, משום צובע, ובמקום הדחק הסכימו האחרונים דיש להקל, כיון שהוא דרך לכלוך. [מ"ב שם סקקמ"ו].

ב. וכתב האבני נזר [או"ח סימן קעה] בשם שו"ע הרב, דבגד שאינו עומד לצביעה כגון שמיעוד לקנח בו, אין לאסור בו צביעה בדרך ליכלוך, ולכן מותר ליתן תחבושת או נייר טישו על פצע מדמם, וכן לקנח בהם דם היוצא מהאף וכיוצא בזה. [שש"כ פ"ה סי"ט ובהע'].

י. קטן שנעלה עליו הדלת.

אם אין אפשרות לפתוח הדלת בדרך היתר, מותר לפתוח הדלת בכל דרך שהוא גם אם כרוך באיסורי תורה, שחכמינו זכרונם לברכה דנו מצב כזה לפיקוח נפש. [מ"ב שם סקל"ח].

מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

לאמר כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, (שמות יט, ג).

ובגרמא (שבת פז). רבי אומר בתחילה פירש עונשה דכתיב וישב משה דברים שמשבבין דעתו של אדם, ולבסוף פירש מתן שכרה דכתיב ויגד משה דברים שמושכין לבו של אדם כאגדה, ואיכא דאמרי בתחילה פירש מתן שכרה דכתיב וישב משה דברים שמשביבין דעתו של אדם, ולבסוף פירש עונשה דכתיב ויגד משה דברים שקשין לאדם כגידין, ע"כ.

לכאורה יש להבין דהא לקמן כתיב (שמות יט, ו) אלה הדברים אשר תדבר אל בני ישראל, וברשי"ה הק' שם: לא פחות ולא יותר, ע"כ. ואם כן יצד הוסיף על דברי המקום דברים שמושכין לבו של אדם כאגדה ודברים הקשים כגידין, והלא נצטווה מפי הגבורה שלא יפחות ולא יותר על דבריו של הקב"ה.

וכמו שדרשו רז"ל ע"ה" (דברים כה, יח) אשר קרך בדרך וגו', היו צריכים לעשות פעולות בעצמם ולצאת ממש למלחמה, וזהו שאמר משה ליהושע (שמות טז, ט) בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק.

וזהו מה שמועה שמע ובא קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, היינו שראה יתרו כי רק בענינים גשמיים יש להתפלל אל ה' ולסמוך על הנס כקריעת ים סוף, אבל בענינים רוחניים במלחמת היצר כמלחמת עמלק יש לצאת ולהלחם ולעשות פעולות כדי לנצח את היצר הרע, ולכן כשראה יתרו שברוחניות אין לשבת בבית ולבטוח בה' אלא צריך לצאת ולהלחם ממש, עזב את ביתו ואת כל אשר לו ובא למדבר אל משה ובני ישראל.

(תשנ"ו)

ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה' מן ההר

דברות קודש

וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים, (שמות יח, א).

וברשי"ה הק': מה שמועה שמע ובא, קריעת ים סוף ומלחמת עמלק, ע"כ. יש ליתן טעם מדוע בא יתרו דווקא לאחר ששמע נפלאות ה' בקריעת ים סוף ומלחמת עמלק, דהנה כאשר נגזר ח"ו גזירה לא טובה על יחיד או רבים, שצריכים להתענות ולזעוק אל ה', ולבטוח בהשי"ת שיעשה להם נס, זהו דוקא כאשר הגזירה היא על ענינים גשמיים, אך כאשר יש ח"ו גזירה על ענינים רוחניים, לא די שיתפלל ויבטח בה' שיסיר מעליו המניעות, רק צריך לעשות פעולות ולהתייגע כדי להתגבר עליהם.

והנה בקריעת ים סוף בו היו ישראל נתונים בגזירה על הגשמיות צעקו אל ה' כמו שנאמר (שמות יד, י) ויצעקו בני ישראל אל ה', מה שאין כן במלחמת עמלק, אשר המלחמה היתה ברוחניות

היות והוצאות הגיליון מידי שבוע בשבוע

כרוכות בטרחות גדולות ובהוצאות כספיות מרובות

אבקש שכל אחד ואחד ישתתף בהוצאות הגדולות לזיכוי הרבים

וזכות זיכוי הרבים יעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב שמע ברכה והצלחה בכל מעשה ידיכם ונחת מכל יוצ"ח

לתרומות: בנדרים פלוס ע"ש אהל מועד, או אצל הרב אהרן לוסטטיג משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת מזל טוב מרגע וגידיא יאה

בלב מלא שמחה וגיילה, בקול צהלה ורנה, בהדרת כבוד, תבענה שפתני בהלל והודיה לשגר בזה ברכותיני המאליפות מעומק וחדוות דליבא מזל טוב וגדיא יאה קדם

לק' מרן אדמו"ר **מלעלוב ניקלשבורג** שליט"א לרגל שמחת נישואי נכדו החתן המופלג בתורה ויראת שמים עדיז לגאון ולתפארת הרב **משה מרדכי אלימלך** שליט"א

בן יחידי הנכד הרב ר' **חיים שלמה פרדימן** שליט"א בן כ"ק **אדמו"ר מארנסטייפל** שליט"א עב"ג הכלה החשובה תחי' **בת כ"ק אדמו"ר מזוטשקא ירושלים** שליט"א חתן כ"ק **אדמו"ר מלעלוב בראגוביץ** זצלה"ה יה"ד שהזיווג עילה יפה ויזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת זקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא רבה, בר אוריין ובר אבהון, אוצר כלי חמדה, בקי במכמני התורה והחסידות

הרה"צ ר' **יהודה קורנבליט** שליט"א מראשי תורות הבחורים, ור"ט בשיבת מנובוק בעלזא אלעד ולאביו ידידנו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הגה"ח רבי **משה** שליט"א לרגל שמחת הכנס בנו נכדו **כמד שלום נתן נטע** ניי"ו לעול תורה ומצוות יה"ד שיוזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד, האי גברא רבה, בר אוריין ובר אבהון, בקי במכמני התורה, מוכה הרבים בהפצת חזיון לומדי דף היומי בבלי וירושלמי, מכבד את ה' באמירת תהילים לאלפי ילדי ישראל

הרה"ג ר' **עמרם בינעט** שליט"א מגיד שיעור בוף היומי בבלי וירושלמי בכלל אברכים חזוונא דרבי שמעון ולאביו ידידנו הנכבד

הרה"ח המפורא ר' **יהושע** שליט"א ולחמיו ידידנו הנכבד והנעלה, האי גברא רבא הנודע לשם ולתהילה, פה מפיק מרגליות בחדרי תורה וחסידות אוצר סגולה, מתורת רבוה"ק ומשנתם לעדרים משקה ודולה, משפיע מאוצרותיו ומעיינותיו סיפורי הוד קדומים מצדיקי הדורות בכל ימי הילולא, כלי המחזיק ברכה, צנא מלא ספרא, זכה לשרת בקודש אצל רבוה"ק זי"ע ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הגה"ח ר' **ישראל נח גולדברג** שליט"א משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לרגל שמחת הולדת הנכדה הנינה בת אצל בנו נכדו האברך החשוב,

הר"ד **שמעון** הי"ו יה"ד שיזכה לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

לעילוי נשמת

הרב החסיד המפורא **זאב וועלוועל** זצ"ל מ"ה זצ"ל בן הרה"ח ר' **דוד** זצ"ל

קדישזון מסור בלב ונפש ונאמן ביתו של כ"ק מרן אדמו"ר הברכת משה זיע"א נלב"ע כ"ה שבט תשס"ז **ת.נ.צ.ב.ה.**

לעילוי נשמת הרב המפורא ר' **אברהם יענקב** זצ"ל בן הרה"צ ר' **חיים אשר** זצ"ל

לעילוי נשמת הרב המפורא ר' **אברהם יענקב** זצ"ל בן הרה"צ ר' **חיים אשר** זצ"ל

הונצח ע"י בנו ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש הרה"ח המפורא ר' **משה** שליט"א

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא איש האשכולות, מוכתר בכל מידה נכונה כליל המעלות והמידות, נעים הליכות ורב תבונות, שמו הטוב הולך לפניו, איש חי' ורב פעלים לתורה וחסידות ברוך הכשרון איש המעש קובע עתותיו לתורה, יראת ה' היא אוצרו

הרה"ח ר' **שלמה גלבשטיין** שליט"א חבר ועד בית מדרשינו הגדול ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה האי גברא רבה איש האשכולות דיו רב לו בתורה וחסידות מקים עולה של תורה נודע לשם ולתהילה בשדה החינוך

הגה"ח ר' **מרדכי לייב** שליט"א ולחמיו ידידנו הנכבד מחשובי מתפללי בית מדרשינו בעיה"ק צפת

הרה"ח המפורא ר' **אברהם פוקס** שליט"א מפארי אנ"ש לרגל שמחת הולדת הבת - נכדתם יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת הקידושא רבה בשב"ק בבית מדרשינו הגדול אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא, יקר שבערכין, מוכתר בכל מידה נכונה, שמו הטוב הולך לפניו, לן בעומקה של תורה, מגוע אראלים ותרשישים, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' **דוד ברנשטיין** שליט"א לרגל שמחת הולדת הנכד בן אצל חתנו ידידנו הנכבד האברך החשוב

הר"ד **יצחק אהרן גוטליב** הי"ו יה"ד שיזכה לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגית

נדבת ידידנו הנכבד האי גברא יקירא, יקר שבערכין, איש חי' ורב פעלים, פאר המעלות והמידות, האברך החשוב

הר"ד **יהודה לדרמן** הי"ו לרגל שמחת הולדת הבן יה"ד שיזכה לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת השלום זכר לבילי שב"ק בבית חמיו הרה"ח ר' נחמן עקשטיין שליט"א רח' החווה מלובלין 35/6 ביתר עילית

גם אני קבלתי ע"ע **כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א:** להוסיף זכויות

ולברך ברכת המזון מתוך הסידור לישועות ולרפואת הכלל והפרט

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכי"ח הצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות

תהילה לדוד

תבענה שפתני רון שיר ושבה בשמחת ידידנו האי גברא יקירא מקים עולה של תורה, העושה גדולות ונצורות לכל דבר שבקדושה בעין יפה ורוח נדיבה, דיו רב לו בתורה וחסידות, בר אוריין ובר אבהו, יראת ה' היא אוצרו, נעים הליכות ורב תבונות, איש האשכולות משליך עצמו מנגד לכל עניני חצר קדשינו במסירות עצומה

הרה"ח ר' **דוד גולדברג** שליט"א יו"ד קרן הבניין ומנהל ת"ת בני משה לעלוב ולאביו ידידנו הנכבד והנעלה, האי גברא רבא הנודע לשם ולתהילה, פה מפיק מרגליות בחדרי תורה וחסידות אוצר סגולה, מתורת רבוה"ק ומשנתם לעדרים משקה ודולה, משפיע מאוצרותיו ומעיינותיו סיפורי הוד קדומים מצדיקי הדורות בכל ימי הילולא, כלי המחזיק ברכה, צנא מלא ספרא, זכה לשרת בקודש אצל רבוה"ק זי"ע

ולהבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הגה"ח ר' **ישראל נח גולדברג** שליט"א משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ולחמיו ידידנו הנכבד

הגה"ח ר' **יעקב צבי שלזינגר** שליט"א ולמחותו ידידנו הנכבד והנעלה

הרה"ג ר' **צבי דוב ניימן** שליט"א לרגל שמחת הולדת הנכדה הנינה בת אצל בנו נכדו חתנו האברך החשוב

הר"ד **משה מאיר** הי"ו יה"ד שיזכו לרוות רוב נחת ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת הקידושא רבה בשב"ק בבית מדרשינו הגדול אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לעילוי נשמת

הרה"ח **אהרן** זצ"ל בן הרה"ח ר' **מרדכי הלוי** זצ"ל נלב"ע כ"ה שבט **ת.נ.צ.ב.ה.**

הונצח ע"י חתנו ידידנו הנכבד מחשובי אנ"ש הרה"ח ר' **פנחס קאפ** שליט"א העומד לימיננו במסירות נפלאה

לעילוי נשמת

ידידנו הנכבד הבלתי נשכח, מחשובי ויקירי אנ"ש, דבוק ומקושר בלוי"ב לרבוה"ק זיע"א ויבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הרה"ח ר' **שמואל פילמר** ז"ל בן הרה"ח המפורא ר' **אהרן** זצ"ל נלב"ע כ"ד שבט תשנ"ד **ת.נ.צ.ב.ה.**

הונצח ע"י בניו ידידנו היקרים מחשובי אנ"ש הרה"ח ר' **יוסף** שליט"א

הרה"ח ר' **יצחק** שליט"א הבה"ח **דוב בעריש** ניי"ו העומד לימיננו במסירות נפלאה